

Vlaams
Parlement

ingediend op **305** (2019-2020) – Nr. 1
12 mei (2019-2020)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur,
Ruimtelijke Ordening en Energie
uitgebracht door Johan Danen

over de Waterbeleidsnota 2020-2025

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie:

Voorzitter: Carina Van Cauter.

Vaste leden:

Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Andries Gryffroy, Freya Perdaens, Wilfried Vandaele;
Bart Claes, Leo Pieters, Sam Van Rooy;
Tinne Rombouts, Koen Van den Heuvel;
Gwenny De Vroe, Carina Van Cauter;
Johan Danen, Mieke Schauvliege;
Bruno Tobback.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Marius Meremans, Joris Nachtergaele, Axel Ronse, Nadia Sminate;
Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Wim Verheyden;
Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens;
Willem-Frederik Schiltz, Bart Tommelein;
Chris Steenwegen, Tine Van den Brande;
Hannes Anaf.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I.	Toelichting	4
1.	Inleiding door de minister	4
2.	Toelichting door de VMM	6
2.1.	Kader en proces	7
2.2.	Inhoud	8
2.3.	Bekendmaking en vervolg	14
II.	Vragen en opmerkingen van de leden.....	15
1.	Tussenkomsst van Johan Danen	15
2.	Tussenkomsst van Freya Perdaens	16
3.	Tussenkomsst van Mieke Schauvliege	18
4.	Tussenkomsst van Tinne Rombouts	19
5.	Tussenkomsst van Leo Pieters.....	21
6.	Tussenkomsst van Chris Steenwegen.....	22
7.	Tussenkomsst van Robrecht Bothuyne	22
8.	Tussenkomsst van Bruno Tobback	23
III.	Antwoorden	24
1.	Antwoorden van de minister	24
2.	Antwoorden van de VMM.....	25
IV.	Aanvullende vragen en antwoorden	28
	Gebruikte afkortingen	32
	Bijlagen: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie hield op 28 april 2020 een gedachtewisseling over de Waterbeleidsnota 2020-2025 met Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme en Didier D'hont, afdelingshoofd Afdeling Integraal Waterbeleid VMM.

(Tijdens de commissievergadering waren alleen de commissievoorzitter en de commissiesecretaris fysiek in de commissiezaal aanwezig. De vaste leden, de plaatsvervangende leden en de toegevoegde leden van de commissie kregen de mogelijkheid om online aan de vergadering deel te nemen via het platform Zoom. Andere volksvertegenwoordigers konden alleen na motivering online aan de vergadering deelnemen. Minister Weyts integreerde in zijn toelichting de antwoorden op de vragen die commissieleden hem vooraf hadden bezorgd.)

De Waterbeleidsnota 2020-2025, de nota van Aquaflanders met betrekking tot het recente waterverbruik in Vlaanderen en de bij de vergadering gebruikte presentatie zijn terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Toelichting

1. Inleiding door de minister

Minister *Zuhail Demir* verontschuldigt uitdrukkelijk Bernard De Potter, administrateur-generaal van de VMM. Ze zal het hebben over de drie strategische doelstellingen van de waterbeleidsnota.

Iedereen moet goed beseffen dat alles wat met water te maken heeft, ook schaarste en droogte, hoog op de politieke agenda moet komen te staan. Er is geen tijd meer om daarvan weg te kijken. Elf jaar geleden heeft het Europees Milieuagentschap gezegd dat er werk moest worden gemaakt van de problematiek van de droogte, maar pas sinds vorig jaar is er een echt droogteactieplan.

Strategische doelstelling: Meerlaagse waterveiligheid en droogterisicobeheer nastreven (preventie, protectie, paraatheid)

Een van de drie strategische doelstellingen van de waterbeleidsnota betreft het bestrijden van de extremen, zowel wateroverlast als schaarste en droogte. Het traject voor de nieuwe waterbeleidsnota begon vorige legislatuur. Er was al een ontwerpwaterbeleidsnota. De minister heeft het voorbije jaar geprobeerd om de extreme situaties van wateroverlast en watertekort prominenter aan bod te laten komen. Ook het regeerakkoord (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 30) bevat heel wat passages rond water, zoals de strategische planning rond waterbevoorrading, hergebruik en het afstemmen van erosiebeleid, mestbeleid en landbouwbeleid met waterkwaliteit. Deze zaken staan ook prominent in de nieuwe waterbeleidsnota.

Het principe uit het regeerakkoord dat klimaatadaptatie een leidend principe is binnen het integraal waterbeleid, is opgenomen in deze nota. Klimaatadaptatie is cruciaal in het minimaliseren van de risico's op watertekorten en wateroverlast. In de waterbeleidsnota gaat daarom meer aandacht dan voorheen naar het opvangen van de effecten van klimaatverandering bij de thema's overstromingen en droogte.

Er is heel wat expertise aanwezig in de administraties. Zij hebben ook niet stilgezeten, ze zijn goed op de hoogte van de problematiek en willen die ook aanpakken. Het zal vooral aan de politiek zijn om dit hoger op de agenda te zetten als men structureel en fundamenteel een verschil wil maken.

De waterbeleidsnota bevat onder andere de ambitie om de verhardingsgraad in de bestemmingen landbouw, natuur en bos terug te dringen met 20 procent tegen 2050. Daarnaast moeten lokale besturen werk maken van een hemelwaterplan waarin ze ook hun bijdrage leveren aan waterbuffering, ontharding en het bestrijden van droogte. De minister verwijst naar het lopende actieplan droogte en wateroverlast 2019-2021, dat ongeveer 65 acties bevat die gelinkt zijn aan waterschaarste en droogte. Volgens de minister zal dat dit niet voldoende zijn. Aansluitend op het lopende actieplan en de waterbeleidsnota worden voorbereidingen getroffen voor een versterkt tweede droogteplan dat zal aansluiten op het huidige actieplan. Men zal volgend jaar met extra maatregelen en acties komen.

Zo zal men in probleemgebieden concretere acties opzetten. In de zandige Kempen, waar bijvoorbeeld ook het zwaar getroffen Landschap De Liereman ligt, moet men samen met de waterbeheerders, de landbouworganisaties en de natuurverenigingen kleine stuwen plaatsen in kleine waterlopen en afwateringsgrachten. Op die manier wordt het water langer vastgehouden zodat het beter kan infiltreren én zorgt men ervoor dat er meer water beschikbaar is. Ook wil de minister meer water bufferen in de bossen door bijvoorbeeld overbodige afwateringsgrachten te dempen. Daardoor vult men het grondwater aan en zorgt men ervoor dat de bossen minder snel verdrogen en het brandgevaar verlaagt. De praktische uitrol voor deze quick wins in droogtegebieden zoals de zandige Kempen is in volle voorbereiding.

Strategische doelstelling: De goede toestand van de waterlichamen nastreven

De waterbeleidsnota gaat niet enkel over de kwantiteit, maar ook over de kwaliteit. Dat is een tweede belangrijke strategische doelstelling. Niet alleen de kwaliteit van het grondwater en onze waterlopen speelt een rol, maar ook de kwaliteitsvolle werking van de volledige waterketen.

Minister Demir vraagt specifieke aandacht voor het aparte hoofdstuk Waterbeheerkwesties, waarin de toestand van de watersystemen wordt weergegeven. Ook al is op het terrein de waterkwaliteit verbeterd, toch is de toestand van het oppervlaktewater en het grondwater nog steeds niet goed. Ondanks de twee vorige waterbeleidsnota's haalt geen enkel oppervlaktewaterlichaam de Europese kwaliteitsnorm. De lat ligt dan ook hoog. Er zijn verschillende kwaliteitselementen en men moet goed scoren op al die elementen om een goede kwaliteit te kunnen krijgen, volgens het one-out-all-outprincipe. Men moet daar werk van maken. De minister benadrukt dat het niet altijd gaat over meer middelen. De voorbije jaren werd immers 2,6 miljard euro uitgegeven aan waterbeheer en -beleid. Men moet vooral kijken hoe men die middelen gaat besteden.

De volgende jaren moeten verdere stappen vooruit worden gezet en moet het beter dan vandaag. Het is daarom goed de redenen te benoemen waarom Vlaanderen haar milieudoelstellingen voor de waterkwaliteit de voorbije jaren niet haalde. Enkel door problemen te benoemen, zet men ze op de agenda en kan men ze aanpakken.

Het regeerakkoord is op dit punt helder en men heeft dat overgenomen in de waterbeleidsnota: de Europese kwaliteitsdoelstellingen moeten worden gerealiseerd volgens de Europees gestelde timing.

Uit analyses van de waterkwaliteit blijkt dat landbouwactiviteiten nog steeds een belangrijke druk uitoefenen op onze watersystemen. Willen we in Vlaanderen een goede watertoestand halen, dan moeten we het mestbeleid, het erosiebeleid en het nieuwe landbouwbeleid maximaal afstemmen op de doelstellingen van deze waterbeleidsnota. Minister Demir zal in gesprek gaan met minister Crevits om dat aan te pakken. Ook wordt een striktere handhaving vooropgesteld, alsook het

terugdringen van de nutriëntenverontreiniging door het versnellen van de transitie naar een nog duurzamer landbouw- en voedingssysteem.

Eerder dit jaar pleitte minister Demir tijdens de Europese Raad ook al voor het behoud van de kaderrichtlijn Water en voor meer inspanningen van de EU en andere lidstaten terzake, aangezien onze waterkwaliteit ook in grote mate afhankelijk is van investeringen hogerop de verschillende waterstromen.

De waterkwaliteit heeft ook voor de biodiversiteit en de natuurontwikkeling grote gevolgen. Men moet maar kijken naar het recente voorbeeld van de lozing van bietenpulp in Frankrijk in de Schelde om te zien wat de impact kan zijn. De Vlaamse diensten hebben heel snel de handen in elkaar geslagen en hebben zo heel wat vissen kunnen redden. Men zal niet alleen diplomatieke contacten inschakelen om dit incident grondig onder de loep te nemen, men bereidt ook een schadeclaim voor ten aanzien van de veroorzaker en dit voor de geleden kosten en de kosten van het herstel. Wanneer kosten kunnen worden teruggevorderd, zal men dat doen.

De waterbeleidsnota geeft de richting aan waar we naartoe moeten met het waterbeleid. Dat zal verder worden vertaald in stroomgebiedbeheerplannen en een strategisch plan waterbevoorrading dat nu samen met de drinkwatermaatschappijen wordt opgemaakt en dat hopelijk over enkele maanden klaar zal zijn.

Strategische doelstelling: Innovatie, financiering, samenwerking en afstemming met andere beleidsdomeinen versterken

De realisatie, de dingen in de praktijk omzetten, is de derde prioritaire doelstelling. Innovatie en samenwerking zullen daarbij belangrijk zijn, alsook het betrekken van andere beleidsdomeinen. Niet alleen landbouw, maar ook de ontwikkeling van bedrijventerreinen en brownfields en het vergunningenbeleid van alle overheden, van lokaal tot Vlaams, spelen hierbij een rol.

De minister wil gemeenten en rioolbeheerders bijvoorbeeld nog sterker overtuigen van het belang van een hemelwaterplan en hen stimuleren om zo'n plan op te maken. Zo draagt men sterker bij aan het uitbouwen van een groenblauw netwerk.

Koken kost geld. De komende jaren zal men moeten focussen op het voorzien van een meer sluitende financiering zonder de betaalbaarheid voor de burger in het gedrang te brengen, bijvoorbeeld door de financieringssystemen voor rioleringen te evalueren. Er gaat 2,6 miljard euro naar de totaliteit van het waterbeleid. De minister vindt dat men dit eens van nabij moet bekijken, evalueren en bijschaven waar nodig. De rioleringen blijven het zorgenkind. Duizenden kilometers moeten nog worden gelegd, veel oude rioleringen moeten worden vervangen en bestaande rioleringen moeten worden onderhouden.

Het realiseren is een gedeelde verantwoordelijkheid van iedereen die een sleutel, of een kraan, in handen heeft. Het Instrumentendecreet en het BRV zullen ook nog ter sprake komen als men het zal hebben over minder verharding. De overheden, de bedrijven en de landbouwers zullen moeten samenwerken en een versnelling hoger schakelen, anders hebben we een groot probleem.

2. Toelichting door de VMM

Didier D'hont, afdelingshoofd van de afdeling Integraal Waterbeleid Vlaamse Milieu-maatschappij (VMM), de afdeling waaronder de werking van het CIW-secretariaat ressorteert, wil vooreerst zijn collega's, zowel binnen als buiten de VMM, een pluim geven.

2.1. Kader en proces

Kader

Met de waterbeleidsnota wordt uitvoering gegeven aan het decreet Integraal Waterbeleid. Dat is sinds 2003 het baken. Het decreet bepaalt dat de Vlaamse Regering elke zes jaar de krachtlijnen van haar visie op het te voeren integraal waterbeleid vastlegt in een waterbeleidsnota. Men gaat uit van waterbeheerkwesties. De nota is een beleidsdocument. Ze bevat dus niet zozeer concrete acties of maatregelen, maar geeft de richting van het waterbeleid aan. Concrete acties gaat men onder meer vinden in stroomgebiedbeheerplannen, zoals de minister zei, en in een aantal plannen die in de toekomst zullen worden opgemaakt.

Tijdspad

Al in 2017 is men gestart met de voorbereidingen voor deze nota. Daarvoor werd dan een participatietraject opgezet, omdat men via participatie een aantal dingen scherper wilde stellen dan in het verleden. Van eind december 2018 tot juni 2019 is er dan een openbaar onderzoek geweest, en werd er formeel advies gevraagd aan de strategische adviesraden. Na afloop heeft de CIW alle opmerkingen en adviezen verwerkt. Op 16 oktober 2019 heeft de plenaire vergadering van de CIW dan haar goedkeuring gegeven aan het definitieve ontwerp.

Participatietraject

Vroeger produceerde de administratie eigenlijk op haar eentje teksten. Die tijd is gelukkig al een tijdje voorbij. Ze heeft ervoor gekozen om in een participatietraject samen met stakeholders te zoeken naar oplossingsrichtingen. Ze wou komen tot een grotere actiebereidheid en meer engagement, wou nieuwe ideeën bekijken. Die betrokkenheid wou ze vergroten met het oog op de voorbereiding en uitvoering van wat nog moet komen, namelijk de stroomgebiedbeheerplannen.

Er is voornamelijk gesproken met een pak individuele leden van de strategische adviesraden. Ook de lokale besturen – de gemeenten, de provincies en de polders en watering – werden gecontacteerd.

Didier D'hont is heel tevreden over de resultaten van het afgelopen traject. Er was sprake van een open gesprek met een heleboel mensen, zonder taboes, en dat heeft geresulteerd in een betere stoffering van deze nota, veel beter dan wat men ooit had kunnen krijgen via een klassiek openbaar onderzoek alleen. Een aantal reflecties uit het participatietraject zijn trouwens in de waterbeleidsnota ter illustratie opgenomen, en op de CIW-website staat een samenvatting van de resultaten van dat traject.

Openbaar onderzoek

Op 19 december 2018 werd met het openbaar onderzoek gestart, dat zes maanden heeft geduurd. Dat duurde zo lang omdat de administratie de waterbeleidsnota heeft gekoppeld aan de waterbeheerkwesties en het tijdschema en werkprogramma voor de opmaak van de volgende stroomgebiedbeheerplannen. Het is de Europese kaderrichtlijn Water die de overheid verplicht om dat openbaar onderzoek gedurende zes maanden te voeren. Men heeft een pak schriftelijke opmerkingen binnengekregen, en dan ook nog advies gevraagd aan Minaraad, SERV en SALV. In mei 2019 hebben zij een gezamenlijk advies uitgebracht. Er kwamen 7 adviezen en 29 bezwaren binnen. Die heeft de administratie kunnen opsplitsen in een 500-tal deelopmerkingen. Voor elke deelopmerking heeft ze een overweging geformuleerd en aangegeven of daardoor het ontwerp al dan niet is aangepast. Dat is allemaal opgenomen in een overwegingsdocument, te vinden op

www.volvanwater.be. Het inleidende deel van dat document geeft een overzicht van de belangrijkste deelopmerkingen en de belangrijkste aanpassingen aan de oorspronkelijke tekst.

2.2. Inhoud

2.2.1. Algemeen

De waterbeleidsnota bestaat uit twee onderdelen: een overzicht van de belangrijkste waterbeheerkwesties en een visietekst. In het deel van de waterbeheerkwesties wordt een beeld gegeven van de toestand van vandaag en de belangrijkste knelpunten waardoor de doelstellingen van het integraal waterbeleid niet worden gehaald.

Vijf waterbeheerkwesties

De eerste waterbeheerkwestie is de verontreinigingsdruk, die onvoldoende daalt. Er komen nog te veel nutriënten, zware metalen en pesticiden in onze waterlopen en het grondwater terecht. Er is ook de problematiek van de nieuwe stoffen, van de historische verontreiniging van waterbodems en van de invasieve exoten.

De tweede kwestie is dat de hydrologie en de hydromorfologie sterk zijn gewijzigd. We gebruiken met z'n allen redelijk wat water, voor de drinkwaterproductie, landbouw, industrie. De waterlopen zijn ook heel vaak rechtgetrokken, bedijkt. De oevers zijn verstevigd, er zijn stuwen geplaatst. Er is ook een grote mate van verharding. Dat die hydrologie en hydromorfologie nog niet zijn wat ze zouden moeten zijn, is nog altijd een probleem.

De derde kwestie is dat maatregelen ook vooral sectoraal en generiek worden geformuleerd. Er is een betere samenwerking en meer afstemming nodig tussen initiatieven binnen het waterbeleid en met aangrenzend beleid. Dat biedt kansen om sneller vooruit te gaan. De overheid wil daarom, hoewel ze dat nu ook al doet, veel meer dan vroeger inzetten op gebiedsgerichte werking.

Ten vierde is er het feit dat er nog grote uitdagingen zijn in verhouding tot de middelen die er zijn. Er wordt heel veel geïnvesteerd, maar toch zijn die middelen ofwel onvoldoende, ofwel worden ze niet op de juiste manier gebruikt.

De vijfde kwestie is dat de doelstellingen voor water niet haalbaar zijn vanuit het waterbeleid alleen. Er is nood aan een bredere transitie, zowel binnen de diverse beleidsdomeinen als op de diverse niveaus. Er moet dus veel meer worden samengewerkt met andere beleidsdomeinen. Het waterbeleid botst immers op zijn grenzen.

Visietekst

Met de waterbeleidsnota wil men aangeven hoe men op die kwesties een daadkrachtig antwoord probeert te bieden, hoe men de komende jaren dat waterbeleid zal versterken en heroriënteren. De nota formuleert drie strategische doelstellingen: de goede toestand van de waterlichamen nastreven; meerlagige waterveiligheid en droogterisicobeheer nastreven, via de zogenaamde drie p's, preventie, protectie en paraatheid; innovatie, financiering en samenwerking en afstemming met andere beleidsdomeinen versterken. In de nota zijn die drie doelstellingen geconcretiseerd in zes krachtlijnen. Bij elke krachtlijn worden ook een aantal accenten vermeld waarop het waterbeleid de komende jaren extra zal focussen.

Doorheen heel de nota vindt men ook zogenaamde 'transversale' thema's terug: de circulaire economie, de klimaatverandering, innovatie en techniek, gedrags-

verandering. Dat zijn allemaal dingen die naar voren worden geschoven als overschrijdende aspecten om de uitdagingen aan te pakken.

2.2.2. *Krachtlijn 1: De kwaliteit van het oppervlaktewater en het grondwater blijven verbeteren*

De eerste krachtlijn is het blijven verbeteren van de kwaliteit van het oppervlaktewater en het grondwater. Zoals de minister zei, de waterkwaliteit is de jongste jaren her en der sterk verbeterd, maar de voortgang stagneert. Er zijn nog te veel nutriënten in ons water, en her en der vindt men in het water ook nog gevaarlijke stoffen, zoals pesticiden, terug. Ook is er nog werk wat de onnatuurlijke inrichting van de waterlopen betreft.

De eerste concrete doelstelling is dat men milieudoelstellingen voor elke oppervlaktewater- en grondwaterlichaam zal onderbouwen en bepalen. Men moet echter realistisch zijn: voor de meeste waterlichamen zal een goede toestand moeilijk haalbaar zijn tegen 2027, hoewel men zal proberen alles uit de kast te halen om dat te bereiken. De toestand mag niet achteruitgaan. Men moet dus alles in het werk stellen om dat te doen. Dat staat ook zo in het regeerakkoord. Op basis van modelresultaten, wetenschappelijk onderzoek en 'experts judgement' zullen aangepaste en tussentijdse doelstellingen in de stroomgebiedbeheerplannen worden opgenomen voor elk waterlichaam waarvoor dat nodig zou zijn. Natuurlijk moet een maatschappelijk en politiek debat over het ambitieniveau dat men wil hebben tegen 2027 de betrokkenheid en het draagvlak qua waterkwaliteit vergroten.

De tweede doelstelling is de nutriëntenproblematiek aanpakken. Er bestaan al mestactieplannen, maar men wil nog verder aansturen op een snellere transitie naar een duurzamer landbouw- en voedingssysteem, op een maximale afstemming van het mestbeleid, erosiebeleid en gemeenschappelijk landbouwbeleid op de stroomgebiedbeheerplannen. Het waterbeleid kan dit niet meer alleen, men moet ook kijken naar aangrenzende beleidsdomeinen. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid bijvoorbeeld kan een pak kansen geven om een sterkere verbetering te krijgen van de waterlopen en het grondwater.

Een derde doelstelling is het ecologische herstel verhogen. Ecologisch herstel draagt sowieso bij tot een betere waterkwaliteit. Je kan dat doen door het hermeanderen van waterlopen en het aanleggen van oeverzones. Daarbij moet men maximaal zoeken naar synergieën met de aanpak van overstromingen en droogte en met klimaatadaptatie. Ook de bestrijding en preventie van invasieve exoten bijvoorbeeld draagt bij tot een meer natuurlijke waterloop. Daar is ook aandacht voor in de waterbeleidsnota.

Doelstelling vier is het uitwerken van concrete oplossingen voor opkomende gevaarlijke stoffen. Prioritaire stoffen en specifiek verontreinigende stoffen zullen brongericht worden aangepakt. Het is de bedoeling om ook te kijken naar sanering van risicovolle waterbodemonverontreiniging. Er wordt een prioritering opgemaakt. Saneringsprojecten worden waar mogelijk in een breder ecologisch herstel van die waterlopen gekaderd. Men moet ook werken aan de verontreiniging door pesticiden van grond- en oppervlaktewater. Daarvoor zoekt men een betere afstemming tussen het Vlaamse gebruiksbeleid en het federale en Europese productbeleid. Men zal vanuit het waterbeleid meer moeten wegen op dat landbouwbeleid.

Een vijfde doelstelling is het waterbeleid afstemmen op de interacties binnen het watersysteem en met andere milieucomponenten. Er zijn heel veel en complexe reacties binnen het watersysteem. Het watersysteem bestaat uit een waterkolom, oevers, waterbodem, grondwater en allerhande abiotische en biotische factoren. Er is de relatie met de omgeving. Dat moet men allemaal integraal aanpakken. Dat probeert men te doen via een gebiedsgerichte werking. Men moet het doen in

samenwerking met andere beleidsdomeinen en tussen bestuursniveaus, zoals de provincies en de gemeenten.

De laatste doelstelling is het gebiedsgericht beschermen van de drinkwatervoorraden, zowel grondwater als oppervlaktewater. De risico-evaluatie en risicobeheerstrategie die de drinkwaterbedrijven toepassen van bron tot kraan, impliceren dat we moeten gaan naar een actieve en gerichte bescherming van diepe ruwwaterbronnen. Men wil dat doen vanuit een gebiedsspecifiek bronbeschermingsbeleid. Het gebiedsgericht en gebiedsspecifiek zijn, is heel belangrijk in de toekomstige werking en beleid rond water. In aanvulling van een generiek beschermingskader voor de bescherming van de drinkwatervoorraden gaat men dat doen voor grondwater en oppervlaktewater dat bestemd is voor de productie van drinkwater.

2.2.3. *Krachtlijn 2: De waterketen duurzaam beheren*

De tweede krachtlijn handelt over het duurzaam beheer van de waterketen waarbij men de saneringsinfrastructuur verder wil uitbreiden en optimaliseren waar nodig. Een goede en performante hemel- en afvalwaterinfrastructuur staat sowieso ten dienste van de vermindering van vervuiling en van een verhoogde waterveiligheid. Een gebiedsgerichte concretisering van al die doelstellingen van de kaderrichtlijn Water zorgt ook voor een afstemming en een prioritering van de bovengemeentelijke en gemeentelijke investeringen en middelen zodat men daar ook afstemming kan krijgen met middelen voor saneringsinfrastructuur en openbaar domein.

Men moet de sanering niet alleen verder uitbreiden en optimaliseren maar ook onderhouden. Een duurzaam onderhoud moet de ecologische en hydraulische performantie waarborgen en in de levensloopplannen worden de verwachte prestaties van afvalwater- en hemelwaterinfrastructuur vastgelegd die de langetermijninvestering behoeftes moeten gaan verantwoorden en het dagelijks beheer sturen.

Ook het drinkwaternetwerk behoort tot de waterketen. Dat moet geoptimaliseerd en onderhouden worden in functie van het garanderen van de openbaredienstverplichtingen, niet het minst de leveringszekerheid, in tijden van droogte een pertinente kwestie. Men moet ook kijken naar een betere monitoring en specifieke doelstellingen rond lekverliezen. Men moet het distributienet onder controle houden en de lekverliezen verminderen waar dat kan.

De volgende doelstelling is het sterker inzetten op het handhaven van verplichtingen en het stimuleren van ondersteunend beleid. Een goed handhavingsbeleid start met sensibiliseren, informeren en het ter beschikking stellen van richtlijnen. Dat moet gebeuren in overleg met alle partners: gemeenten en rioolbeheerders. Men moet die doelstellingen bepalen voor de volgende beleidsperiodes en afstemmen met de financiering enzovoort. Daar moet in de toekomst wel wat werk rond worden verricht.

Nog een doelstelling is het verder inzetten op het beperken van de impact van de lozing van bedrijfsafvalwater in het watersysteem. De evaluatie van de omgevingsvergunningen focust op het reduceren en uitfaseren van de meest gevaarlijke stoffen. Men gaat onderzoeken hoe informatie over bepaalde gevaarlijke stoffen verder kan worden aangewend in het BREF-proces. Men wil ook werken aan een efficiënter en transparanter BREF-proces. Voor nieuwe gevaarlijke stoffen, bijvoorbeeld medicijnresten of microplastics, waar de VMM momenteel onderzoek op doet, wordt op pilotschaal gestart met de verwijdering uit het RWZI-effluent. Men gaat ook verder inzetten op toxiciteitstesten voor afvalwater en men gaat bedrijven aanmoedigen om circulair te werken.

2.2.4. *Krachtlijn 3: Overstromingsrisico's duurzaam verminderen*

De derde krachtlijn is de duurzame vermindering van de overstromingsrisico's. De klimaatverandering zal niet alleen effecten hebben op de droogte maar geeft ook aanleiding tot meer risico's op overstromingen. In de beleidsvoorbereiding en in de projectuitvoering moet men steeds meer rekening houden met langetermijneffecten van klimaatverandering op het overstromingsrisico. Men moet maximaal streven naar synergieën met andere doelstellingen, bijvoorbeeld waterkwaliteit. Men kan heel wat instrumenten gebruiken vanuit het integraal waterbeleid, zoals informatieplicht. Ook instrumenten vanuit het ruimtelijk beleid zal men moeten gebruiken om alles klimaatbestendiger te maken. Heel belangrijk hierbij is het terugdringen van bijkomend ruimtebeslag, een absolute noodzaak om te komen tot een klimaatbestendige publieke en private ruimte. Men moet daarvoor open ruimte maximaal vrijwaren en men zal proberen verbindingen te herstellen. Dat moet gebeuren binnen nieuwe ontwikkelingen waar wonen, werken en harde recreatie zoveel mogelijk binnen het bestaande ruimtebeslag kunnen gebeuren.

Daarnaast moet men ook bewust worden van overstromingsrisico's. Men moet aanzetten tot actie. Men moet niet alleen de Vlaamse overheid aanzetten tot actie, maar ook anderen moeten dat doen. Binnen de lokale participatietrajecten en met gecoördineerde communicatieacties moet men die algemene bewustwording over de overstromingsrisico's doen toenemen in functie van gedeelde verantwoordelijkheid. Niet alleen de overheid moet acties ondernemen maar elke stakeholder, elk bestuur, bijna elke individuele bewoner moet zijn eigen verantwoordelijkheid opnemen om de overstromingsrisico's zoveel mogelijk te verminderen.

Men gaat de eigenaars zoveel mogelijk motiveren om hun woning overstromingsbestendiger te maken en hen ondersteunen en begeleiden. Ondersteunende tools zijn bijvoorbeeld gerichte opleidingen om de kennis daarvan bij heel specifieke doelgroepen, zoals architecten, studiebureaus en aannemers, te doen toenemen zodat men de juiste maatregelen neemt op het juiste moment voor de juiste doelstellingen.

Men wil ook de schade door overstromingen beperken. De waterbeheerders gaan collectieve beschermingsmaatregelen blijven nemen waar ze op het vlak van kosten en baten verantwoord zijn. Men gaat de steden en gemeenten stimuleren en ondersteunen om hemelwaterplannen op te maken en uit te voeren. Dat moet tegemoetkomen aan meerdere doelstellingen, niet alleen het beperken van schade door overstromingen maar ook het verminderen van wateroverlast vanuit de rioeringen, het uitbouwen van een blauwgroen netwerk, het stimuleren van bronmaatregelen enzovoort. Men zal blijven werken aan overstromingsvoorspellingsmodellen en waarschuwingssystemen zodat er signalen zijn wanneer er op het terrein actie moet worden ondernomen wanneer overstromingen dreigen.

Een volgende doelstelling is water opnieuw de ruimte geven die het nodig heeft, bij voorkeur via het herstel van de natuurlijke waterloop, de natuurlijke valleiwering en het grachtenstelsel. Bijkomende verhardingen in overstromingsgevoelige gebieden gaat men proberen maximaal te vermijden. Men gaat inzetten op het gericht en doordacht ruimen of baggeren van waterlopen en kijken waar het nodig is om bijkomende sedimentvangen te plaatsen, naast een pak andere dingen die men kan doen.

Een laatste doelstelling voor deze krachtlijn is het reduceren van oppervlakkige afstroming van water en sediment. Het erosiebeleid wordt op basis van een evaluatie geoptimaliseerd. Men gaat maximaal inzetten op brongerichte maatregelen. Men kan ook kijken hoe men de organische koolstof in de bodem kan verhogen en de bodemstructuur verbeteren. De mogelijkheden die het gemeenschappelijk landbouwbeleid hierin biedt, geven een aantal kansen. Men gaat ook moeten kijken

naar de aanleg van oeverzones, de handhaving van een teeltvrije strook, bijkomende buffermaatregelen die de inspoeling van afstromend sediment in de waterloop kunnen doen verminderen.

2.2.5. Krachtlijn 4: Waterschaarste beperken en de gevolgen van droogte tot een minimum beperken

In een vierde krachtlijn wil men de waterschaarste en de gevolgen van droogte beperken. De laatste jaren heeft de droogteproblematiek ons met de neus op de feiten geduwd. Ook hier zal men moeten kijken naar de effecten van de klimaatverandering. Men gaat verder bouwen op het eerste droogte(risicobeheer)plan dat momenteel in uitvoering is en men gaat een planmatige aanpak voor de droogteproblematiek inbouwen in de volgende generatie stroomgebiedbeheerplannen waarbij men gaat proberen om in de komende jaren zo regio- en sectorspecifiek mogelijk waterschaarste en droogterisico's in kaart te brengen en de toekomstige watervragen in te schatten.

Onderzoek en innovatie zal heel sterk moeten aanzetten tot aangepast watergebruik, productieprocessen en teeltprocessen. Spaarzaam watergebruik zal moeten worden gestimuleerd. Men zal via communicatie, sensibilisering en een cascade van maatregelen, alle actoren aanzetten tot spaarzaam watergebruik. In eerste instantie is het doel minder water te gebruiken en te kijken naar hergebruik van water. Circulair watergebruik zal worden aangemoedigd, niet alleen op het niveau van individuele woningen en bedrijven, maar ook op wijk- en industriezonesniveau. Zeker voor het watergebruik voor heel specifieke toepassingen waarvoor speciale kwaliteitsnormen nodig zijn, zal men rekening moeten houden met mogelijke risico's voor de volksgezondheid.

Proefprojecten, innovatieve oplossingen ondersteunen en faciliteren, bijvoorbeeld het voorzien van regelluwe zones, gaat men proberen meer ingang te doen krijgen via BBT, door het vergunningenbeleid te optimaliseren, via prijszetting van water, controle en het opsporen van illegale waterwinning.

Parallel wordt ingezet op een verhoogde waterbeschikbaarheid via het behoud en herstel van natuurlijke infiltratie en de aanleg van collectieve spaarbekkens voor diverse toepassingen. Men kijkt ook naar ondergrondse opslag van zoet water in de kustpolders, ontzilting van zilt of zout water kan worden uitgetest en men gaat onderzoeken onder welke voorwaarden het gezuiverde rioolwater bijvoorbeeld kan worden gebruikt als irrigatiewater.

Bij droogte is het belangrijk dat men het beschikbare water zo optimaal mogelijk verdeelt, de vierde doelstelling. Men gaat via een gecoördineerd crisisbeheer een effectieve handhaving en de uitwerking van afwegingskaders voor de prioritaire watergebruiken in tijden van droogte opstellen. Indien nodig moeten de waterverdelingsafspraken met Nederland voor het Kanaal Gent-Terneuzen en de Maas worden herzien.

Het is belangrijk dat duurzame drinkwatervoorziening gegarandeerd blijft. Men gaat slimme watermeters uitrollen. In het strategisch plan voor waterbevoorrading zal er aandacht zijn voor een verhoogd gebruik van alternatieve waterbronnen voor de strategische grondwatervoorraden. Men gaat een nieuw beschermingskader voor ruwwaterbronnen gebruiken en allerhande initiatieven in het kader van duurzame watervoorziening aanmoedigen en implementeren.

2.2.6. *Krachtlijn 5: Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie*

De vijfde krachtlijn staat in het teken van de transversale werking over de beleidsdomeinen heen: investeren in innovatie. Innovatie is uitermate belangrijk in het waterbeleid, en ook in relatie met het aangrenzende beleid. De afstemming tussen het waterbeleid en het aangrenzende beleid moet worden versterkt. Vanuit het landbouwbeleid, het economisch beleid, het natuurbeleid, het ruimtelijk beleid en het bodem- en erosiebeleid worden initiatieven verwacht om mee de waterdoelstellingen te realiseren. Omgekeerd wil men vanuit het waterbeleid mee richting geven aan een snellere transitie naar een duurzamer landbouw- en voedingssysteem. In het regeerakkoord is opgenomen dat het mestbeleid, het erosiebeleid en het nieuwe landbouwbeleid maximaal zullen worden afgestemd op de beheerplannen. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid kan daar een van de speerpunten in zijn.

Men wil water als structurerend element een meer prominente rol geven zodat dat de gebiedsgerichte processen mee gaat bepalen. Zowel in de open ruimte als in de bebouwde omgeving moet men meer prioriteit geven aan valleigebieden, groenblauwe dooradering en moet men proberen de verharding en versnippering zo maximaal mogelijk te vermijden.

Men moet de watertoets inzetten om maximaal kansen te benutten voor ruimte die het water nodig heeft voor infiltratie, hergebruik en buffering.

Men wil de gebiedsgerichte werking rond water versterken. In de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen heeft men prioritaire gebieden aangeduid en men wil daar in de derde generatie nog verder mee werken. Die worden momenteel met actoren, sectoren en lokale besturen besproken in overlegstructuren. Het is de bedoeling dat dat een extra impuls krijgt via subsidiëring, financiering, het delen van goede voorbeelden en het maken van concrete resultaatafspraken. Om die doelstellingen te realiseren, moeten de stakeholders meer worden betrokken. Men zoekt nieuwe partnerschappen waardoor nieuwe hefboomen en technieken verkend worden om iedereen te betrekken bij het waterbeleid en aan te zetten tot actie. Het engagement en de betrokkenheid van de stakeholders is uitermate belangrijk. De waterbeleidsmensen kunnen dat niet alleen, ze hebben iedereen nodig om de doelstellingen van het integraal waterbeleid te helpen realiseren.

Men zal dat niet alleen binnen Vlaanderen moeten doen. Didier D'hont verwijst naar het voorbeeld van de problematiek van de bietenpulp die vanuit Frankrijk via Wallonië de Schelde is binnengekomen. Grensoverschrijdende samenwerking moet men bestendigen en versterken. Grensoverschrijdend overleg en afstemming moeten worden versterkt via de Coördinatiecommissie Internationaal Milieubeleid, de Internationale Scheldec commissie en de Internationale Maascommissie. Er moet meer lokaal grensoverschrijdend wateroverleg worden gevoerd. Dat gebeurt al in hoge mate maar men moet daar op blijven inzetten zodat men geen problemen tegenkomt zoals men de laatste weken heeft gehad.

De laatste doelstelling van deze krachtlijn is Vlaanderen als proeftuin voor innovatie in integraal waterbeheer. Men zoekt de nodige instrumenten en een gepast financieringskader om de innovatie op het vlak van water te stimuleren en te faciliteren. Pilootprojecten, innovatief aanbesteden, regelluwe zones en dergelijke meer zijn allemaal belangrijke elementen die men moet meenemen zodat de innovatie wordt gestimuleerd en via demoprojecten een aantal nieuwe dingen kunnen worden ingebracht in het waterbeleid en het aangrenzende beleid.

2.2.7. *Krachtlijn 6: Evolueren naar een sluitende financiering van het waterbeleid en -beheer*

De zesde krachtlijn is zeker niet de minst belangrijke, namelijk een sluitende financiering voor het waterbeleid en -beheer creëren. Men zal de financieringsstromen moeten heroriënteren, versterken en uitbreiden in functie van het realiseren van de milieudoelstellingen. Er zijn een heel pak doelstellingen en krachtlijnen geformuleerd die tot actie op het terrein moeten leiden. Maar koken kost geld en je hebt om te koken ook koks nodig. De omvang en verdeling van de financiering van het waterkwaliteitsbeleid moet transparant worden gemaakt. Het is belangrijk dat men de kosten en effecten van de acties en maatregelen verder onderbouwt. Daarbij moet men een haalbare set aan maatregelen en acties opbouwen.

Op een bepaald moment zal er een maatschappelijk debat moeten worden gevoerd en zal de politiek moeten beslissen tot waar het ambitieniveau zal reiken, bijvoorbeeld voor het behalen van de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water. Het bekijken van die financieringsstromen is daar een van de elementen in. Men moet dus de betaalbaarheid van maatregelen gaan evalueren en de financiering van de saneringsinfrastructuur prioriteren in functie van de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water. Men moet kijken naar een multifunctioneel ruimtegebruik en no-regretmaatregelen nemen om de financieringsnoden op langere termijn te beperken en de middelen goed te gebruiken.

Ook in het waterkwantiteitsbeleid zal men de financieringsbehoeften op langere termijn in beeld moeten brengen. Door de klimaatverandering moet men een pak nieuwe initiatieven nemen op het vlak van droogte en wateroverlast.

Daarbij zal men zoveel mogelijk het beginsel 'de vervuiler betaalt' hanteren en het kostenterugwinningsbeginsel consequenter toepassen. Het principe 'de vervuiler betaalt' wordt consequenter toegepast, ook voor diffuse verontreiniging. Men moet kijken naar de noodzaak en haalbaarheid van een bijkomend regulerend instrument in functie van het behalen van de reductiedoelstellingen voor diffuse bronnen. Om gebiedsgerichte fysicochemische reductiedoelstellingen te realiseren, moet men samenwerken met de betrokken beleidsdomeinen en de juiste bestuursniveaus. Men moet ook inzetten op handhaving en het benutten van juridische mogelijkheden van het Milieuschadedecreet.

2.3. Bekendmaking en vervolg

De CIW staat in voor de bekendmaking van de waterbeleidsnota, die gepubliceerd is op de website van de CIW en gecommuniceerd via de CIW-nieuwsbrief. Ze wordt ook gecommuniceerd via de VMM-nieuwsbrief, waarin er tevens begin mei een artikel aan zal worden gewijd. Ondertussen hebben al een pak CIW-partners de waterbeleidsnota bekendgemaakt via hun eigen kanalen, waar de VMM zeer dankbaar voor is. Vandaag is bovendien een gerichte communicatie gedaan naar iedereen die tijdens het openbaar onderzoek een advies of een bewaarschrift heeft ingediend, om te laten weten waar zij het overwegingsdocument kunnen vinden, namelijk op de website www.volvanwater.be. Op die manier kunnen ze nagaan wat er met hun opmerkingen is gebeurd.

Nu de waterbeleidsnota is bekendgemaakt en officieel in deze commissie voorgesteld, wil de VMM ervoor zorgen dat ze haar doorwerking vindt in het ruimere waterbeleid. In eerste instantie geeft deze nota richting aan de stroomgebied-beheerplannen die momenteel in voorbereiding zijn door een heel pak mensen op Vlaams en op lokaal niveau. Iedereen werd gevraagd om rekening te houden met de visie van de waterbeleidsnota. Didier D'hont gaat ervan uit dat men dat ook zal doen.

De waterbeleidsnota vormt ook het kader voor de verdere CIW-werking. Men gaat daar prioriteiten uithalen en zoveel mogelijk doorvertalen in het werkplan. Men heeft zich voorgenomen om regelmatig te toetsen welke aspecten uit de nota invulling krijgen via initiatieven van partners en stakeholders.

Het is ook een belangrijk document voor andere spelers in het waterbeleid. Het kan niet genoeg worden herhaald dat het aangrenzende beleid een uitermate belangrijke rol speelt in het waterbeleid. Voor andere spelers is deze nota dus ook een kompas voor hun toekomstige werking.

II. Vragen en opmerkingen van de leden

1. Tussenkomst van Johan Danen

Johan Danen vindt de nota een interessant document. Men stelt een daadkrachtig antwoord te willen bieden op de waterbeheerkwesties, maar dat hangt natuurlijk af van de manier waarop dat wordt vertaald in de stroomgebiedbeheerplannen. Dat is cruciaal. Hij vraagt dat de minister alleszins mee initiatieven zou nemen om een breed participatief proces op te bouwen met betrekking tot die stroomgebiedbeheerplannen, om de partners heel ruim te betrekken. De bezwaren of opmerkingen over de nota waren immers al talrijk. Het overwegingsdocument is heel uitgebreid. Het is misschien beter om de meeste van die zaken al mee te nemen in het proces van die stroomgebiedbeheerplannen, om ook de financiering al op te nemen, om de problemen te benoemen en erin te zetten wie verantwoordelijk is. Niemand kan iets hebben tegen de manier waarop deze nota is opgesteld. Op zich is de visie duidelijk, maar hoe concreter dit wordt, hoe duidelijker de keuzes zich aftekenen. Het is inderdaad de politiek die zal moeten beslissen wat het ambitieniveau is. Er worden inderdaad een aantal heel duidelijke analyses gemaakt in de nota, maar hoe die visie zal worden ingevuld, is de hamvraag. Hij had graag wat meer duidelijkheid gehad over dat ambitieniveau. Welke problemen die er zijn inzake waterbeheer, zullen prioritair worden aangepakt, en welke minder? Luidens deze visie is alles nu even belangrijk, maar politiek is ook keuzes maken. Welke keuzes maakt de minister, maakt de regering?

De nota duidt een aantal problemen. Er zijn een aantal zaken die Johan Danen van belang lijken. De minister stelde dat men niet bang mag zijn om problemen te benoemen, dat er geen taboes mogen zijn. Hij is blij dat ze dat zegt, maar het benieuwt hem of dat in de praktijk ook zo zal blijken. Zo is alles inzake landbouw de voorbije jaren toch wel een probleem gebleken als het over water gaat, zowel qua vervuiling als qua onttrekking van water. Daarmee wil hij helemaal niet de individuele landbouwer culpabiliseren, maar het is geen geheim dat de landbouwsector een heel belangrijke rol speelt in alles wat met water te maken heeft. Voor hem kan die sector ook een deel van de oplossing zijn, maar dan moet het beleid daar wel op aansturen.

Ook het bevoegdheidsdomein van de ruimtelijke ordening is een heel belangrijk element in de waterproblematiek. Ook dat moet men dus samen bekijken. In hoeverre is de regering bereid om daarmee aan de slag te gaan?

Over waterzuivering en watervervuiling staat in de nota dat de puntvervuiling voor een stuk is aangepakt en opgelost. Dat klopt, maar de grote problemen komen door de diffuse vervuiling, met de pfas-problematiek, die bijvoorbeeld in Nederland heel sterk wordt uitgepuurd. Ook de nieuwe polluenten zijn erg belangrijk. Het probleem met die diffuse vervuiling is natuurlijk dat daarbij erg moeilijk te handhaven valt. Het handhavingskader inzake water was al moeilijk. Johan Danen vraagt zich dus af hoe de regering ervoor zal zorgen dat aan die belangrijke problemen het hoofd wordt geboden. Men kan vertrouwen hebben in de mensen of de

bedrijven, in iedereen die daar iets mee te maken heeft, maar de vraag is natuurlijk hoe je dat kunt handhaven als mensen het minder goed menen. Dat lijkt hem een bijzonder moeilijk probleem. Hoe wil de minister daarmee omgaan?

Ook de financiering is heel belangrijk. In de nota staat dat de vervuiler betaalt. Johan Danen hoort dat graag, maar stelt vast dat er ter zake een bijzonder groot onevenwicht is. Zo heeft hij begrepen dat het onttrekken van water aan beken nauwelijks een prijs heeft. Dat lijkt hem niet meer houdbaar in deze tijd. Als er water in overvloed is, dan kan worden gezegd dat dat geen prijs heeft, maar men stelt vast dat dat vandaag niet meer het geval is.

Wat zijn de prioriteiten van de regering als het gaat over droogte? Droogte was 10 of 25 jaar geleden veel minder een probleem. Ondertussen is dat wel zo. Er wordt wel gesteld dat er geen probleem is met de waterbevoorrading, maar als de behoefte aan water niet meer in balans is met het aanbod, is er een gigantisch probleem. Zijn er eigenlijk prognoses wat waterverbruik betreft, ook op langere termijn, en misschien met een aantal afwegingskaders? Als het deze zomer erg droog en warm is, en veel mensen zullen thuisblijven en meer water verbruiken, dan heeft dat een multiplicatoreffect. De waterputten zullen leeg komen te staan. Er worden ook meer zwembaden verkocht, en als iedereen dat vult op momenten dat er te weinig water is, ontstaan er gigantische problemen. Daar zou men proactief moeten op inspelen. Er kan niet worden gewacht tot die nota of die stroomgebiedbeheerplannen helemaal zijn geïmplementeerd om dit soort problemen nu al aan te pakken.

Er is een groot probleem met de inventarisatie van putten. Wil de minister daar werk van maken, om toch eens in kaart te brengen hoeveel putten er zijn? In principe moeten die worden aangemeld en moet bij de grote een vergunning worden gevraagd, maar iedereen weet dat dat niet altijd gebeurt. Zeker in het verleden was dat nauwelijks het geval. Ieder zijn plezier, maar als er te weinig water is, en de grondwaterstanden dalen, dan kan het niet meer dat we niet weten waar dat soort bronnen worden aangesproken.

Ten slotte is er de bemaling, het onttrekken van grondwater voor bouwprojecten. Daaromtrent is er heel wat regelgeving. Sommige regels worden goed gehandhaafd, andere minder. Als het gaat over kleinere projecten, is er echter heel weinig regelgeving, stelt Johan Danen vast. Men loost dat doorgaans gewoon in de riolering. Als een of twee mensen in Vlaanderen dat doen, is dat geen probleem, maar als duizenden of tienduizenden kleinere bouwprojecten grondwater onttrekken aan de bodem en dat gewoon in de riolering gieten, dan kan men dat, gezien de hoeveelheden, vandaag de dag echt niet meer maken. Dan is er bijkomend beleid nodig wat dat betreft.

2. Tussenkomst van Freya Perdaens

Freya Perdaens had na de lezing nog enkele vragen, die ook niet werden beantwoord in de presentatie. Bij de waterbeheerkwesties wordt inzake de verontreinigingsdruk op het oppervlaktewater verwezen naar de cijfers van 2011, 2015 en 2016. Zijn er momenteel accuratere en recentere cijfers over die pollutanten waarop men zich kan baseren?

Een andere kwestie ging over de hydrologie en de hydromorfologie die sterk zijn gewijzigd, met het rechte trekken van rivieren die oorspronkelijk kronkelend stroomden. Vorige week stond er nog in de krant dat de VMM onteigeningen doet om de Kleine Nete opnieuw een meer natuurlijke vorm te geven, nadat de overheid enkele decennia geleden die kronkelende rivier kaarsrecht had getrokken. Verlopen die onteigeningen vlot? Past dat project binnen het plan om die hydromorfologie

opnieuw natuurlijker te maken, en zijn er in dat kader nog dergelijke projecten gepland?

De aan water gerelateerde uitgaven zijn bijzonder hoog. De synergie tussen de partners, overheden en privé, bemoeilijkt investeringen in dezen vaak. Ziet de minister mogelijkheden om daarin te bemiddelen, om dat te faciliteren? Dat is geen evidente, maar wel een heel belangrijke taak. Wil men ervoor zorgen dat het geld zo goed mogelijk terechtkomt, dan moet dat ook op de meest efficiënte manier worden besteed, en dan is die synergie essentieel.

Om de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater te blijven verbeteren, zal het erosiebeleid worden bijgestuurd, met als uitgangspunt dat de vervuiler betaalt, aldus de nota. Ze vindt het dan erg belangrijk te weten hoe die vervuiler wordt gedefinieerd, hoe dat principe zeer concreet zal worden uitgewerkt.

Er is inderdaad de enorme impact van de landbouw op die kwaliteit van oppervlakte- en grondwater. De roep om samenwerking tussen water- en landbouwbeleid klinkt nu meer dan ooit. Dat ziet men als het gaat over pollutanten, als het gaat over waterbesteding. Wanneer en hoe zal er contact zijn met de minister van Landbouw om onder andere de vermindering van het pesticidegebruik te bespreken en dat daadwerkelijk uit te rollen?

In de nota werd inzake de nieuwe gevaarlijke stoffen, zoals medicijnresten, hormoonverstorende stoffen en microplastics, gesteld dat er, naast inzetten op product- en bronbeleid, ook ter hoogte van de rioolwaterzuiveringsinstallaties zal worden gestart met het toepassen van technieken op pilotschaal om die stoffen te verwijderen uit het effluent. Freya Perdaens vroeg onlangs via schriftelijke vragen de resultaten van die metingen op. Uit het antwoord bleek dat er wordt ingezet op specifieke biotests voor het detecteren van oestrogene activiteit in oppervlaktewater. Ze vindt dat heel belangrijk en een goede zaak. Men moet blijven bekijken waarop men bijkomend kan inzetten, en daar via pilootprojecten op doorgaan.

Er zou ook een pfas-actieplan worden opgezet, met als doel het in kaart brengen van de milieu- en gezondheidsproblematiek in Vlaanderen wat het huidige beleid en de leemtes daarin betreft. Ook dat is uiteraard een zeer goede zaak. Wat is de precieze timing wat dat betreft?

Over overstromingsrisico's werd in het document en de presentatie aangegeven dat de bestaande bottlenecks in de ecologische en andere verbindingen worden weggewerkt. Bestaat er een lijst met die weg te werken bottlenecks? Is er een fasering qua aanpak? Is geweten wat er eerst moet worden aangepakt om al bij de start een zo groot mogelijke impact te hebben?

Ook werd gesteld dat het aandeel wateroppervlakte in groen, in open ruimte in steden en dorpen substantieel zal worden uitgebreid ten opzichte van 2015. Freya Perdaens vindt dat nogal vaag. Is er een zekere kwantificatie? Is er een doel per gemeente? Zijn er andere partners, en op welke manier zal Vlaanderen daarin een rol spelen? Wordt dat een coördinerende rol, of is dat zelfs nog meer aanklampend?

Op welke manier zullen natuurgebieden worden beschermd die, zeker ook in tijden van droogte, heel afhankelijk zijn van water? Natuur komt vaak op de laatste plaats als het om waterbeschikbaarheid gaat. Mensen nemen dan een eerdere plaats in. De minister beloofde echter daar verandering in te brengen. Freya Perdaens stelt daar alle hoop in. Hoe zal de minister dat concreet aanpakken?

De nota wil het herstel van de doortocht van waterlopen door dorpscentra en stadskernen stimuleren. Op welke manier zal dat juist worden aangepakt? Zal er sprake zijn van een groot, overkoepelend overleg, waarop alles samen zal worden

besproken, of zal dit gefaseerd of gefragmenteerd verlopen? Hoe worden steden en gemeenten daarin begeleid? Of zullen ze dat zelf trekken?

In de nota wordt ook aangegeven dat er aandacht is voor ecosysteemdiensten. De samenleving kan veel voordeel halen uit het behoud en herstel van die ecosysteemdiensten die de watersystemen ons bieden. De visie vermeldt niet hoe men dat precies zal doen. Wat houdt die aandacht in, en hoe zal dat worden vertaald in concreet beleid?

Bij Aquafin wordt momenteel aan een grote fabriek gewerkt om tegen 2026 slib te verwerken. Daaruit zou onder andere fosfor kunnen worden gerecupereerd. Is op korte termijn nog zoiets gepland om te zorgen voor een optimale aanwending van gebaggerd slib? In de nota werd gesteld dat er veranderingen zouden komen aan het kader inzake specie. Op welke manier zal worden gewaarborgd dat die specie dan voldoet aan alle normen? Een vereenvoudiging van het kader mag voor Freya Perdaens immers niet met zich meebrengen dat mistoestanden zich vaker kunnen voordoen.

De minister antwoordde, ten slotte, in maart op een actuele vraag van Freya Perdaens dat er op korte termijn al maatregelen zouden worden uitgerold om de droogte aan te pakken. Gezien de huidige situatie zullen mensen eens zo benieuwd zijn naar een stand van zaken wat de uitrol van die concrete maatregelen nog voor de zomer betreft.

3. Tussenkomst van Mieke Schauvliege

Mieke Schauvliege meent dat Vlaanderen er met deze, intussen derde, waterbeleidsnota op achteruitgaat in plaats van vooruit. Nadenken over waar men naartoe wil, is natuurlijk superbelangrijk. Het is een eerste stap, maar het zal erop aankomen uit te voeren wat men nodig acht. Daarover zullen haar vragen gaan.

Twee belangrijke zaken vallen op. Ten eerste kampt Vlaanderen echt wel met waterschaarste. Het staat op hetzelfde niveau als onder meer Kroatië en Italië op dat vlak. Ten tweede is er ook een groot probleem met overstromingsrisico's. Op acht gemeenten na hebben alle gemeenten overstromingsrisico's. Er wordt gezegd dat omgaan met ruimte en ruimte geven aan water heel belangrijke elementen zijn om die twee dingen aan te pakken. Er is te weinig ruimte om te laten overstromen, maar ook te weinig om water te laten infiltreren. De jongste drie jaar is dat heel sterk aangetoond.

Een belangrijk element dat in het BRV naar voren werd geschoven, is het terugdringen van het ruimtebeslag. De bouwshift is dus dringend nodig, ook om vorm te kunnen geven aan dit waterbeleid. Daarover is gediscussieerd in de commissie. Er werd een instrumentendecreet aangekondigd om die bouwshift te kunnen realiseren. Alleen heeft men bij de hoorzittingen in de commissie gemerkt dat dat helemaal geen goed decreet is om dat te realiseren (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 194/2). Zowat iedereen zit te wachten op het vervolg. Dat vervolg kan zijn dat men stopt met dat instrumentendecreet, of dat het grondig wordt herwerkt, zodat die doelstellingen wel kunnen worden gerealiseerd. Het is alleszins superbelangrijk dat men, in aanvulling op deze nota, die stap daadwerkelijk zet. Mieke Schauvliege dringt er dan ook bij de minister op aan om dat zo snel mogelijk te doen.

Eenzelfde verhaal is er eigenlijk ook bij de ontharding, stelt de spreker. Een van de doelstellingen van het BRV, die ook aansluit bij deze beleidsnota, is dat de oppervlakteverharding in landbouw-, bos-, en natuurgebied met een vijfde moet worden verminderd tegen 2050. 2050 is echter heel ver. Nu zijn er een aantal onthardingsoproepen en proeftuinen gerealiseerd, maar Groen ziet eigenlijk geen structureel beleid ter zake. Het is dus heel belangrijk om van die proeftuinen over

te gaan naar structureel beleid. Men moet bekijken waar men het best en snelst de grootste winst kan realiseren als men begint aan onthardingsprojecten. Die spade moet in de grond.

Door de verdroging lijdt de natuur ook echt sterk. In de jaren 50 bestond nog ongeveer 20 procent van onze natuur uit wetlands. Nu is dat slechts 5 procent. Op vijftig à zestig jaar tijd zijn we dus 75 procent van ons moerasgebied kwijtgespeeld ten gevolge van die verdroging. Dat is 180.000 hectare. Dat is niet alleen belangrijk voor onze natuur, maar ook zeer belangrijk voor onze koolstofopslag in de bodem. Het zijn immers net die bodems die heel veel koolstof opslaan. Dat is dus ook een heel belangrijke klimaatdoelstelling. Mieke Schauvliege ziet dat ter zake in deze nota weinig linken worden gemaakt. Wanneer mag men een concreet en ambitieus actieplan voor het herstellen van de moeras- en veengebieden verwachten? Dat is immers essentieel, ook in dit waterbeleid.

Mieke Schauvliege ziet veel afkoppelingsprojecten in haar buurt die haar een beetje verontrusten. Er worden heel wat nieuwe grachten en afwateringskanaaltjes aangelegd door Aquafin en de gemeentes om grijswater van gewoon water af te koppelen, maar die zijn heel diep en ook allemaal bekleed met beton. De vraag rijst hoe kwaliteitsvol dat is en hoe die concrete werkwijze strookt met de plannen uit deze nota. Omdat ze te diep zijn, leiden die grachten niet alleen soms tot ontwatering van het omliggende gebied, maar ze maken het ook onveilig voor kinderen die in de buurt fietsen en erin kunnen sukkelen. Er is ook heel weinig aandacht voor de combinatie met natuurontwikkeling. Ze pleit voor een soort code van goede praktijken voor afkoppelingsprojecten en het aanleggen of opnieuw openleggen van grachten, zodat dat gebeurt met aandacht voor combinaties met kleine landschapselementen en met voldoende ruimte voor water. Geen kanalen graven, dus, die op minimale oppervlakten zo veel mogelijk water afvoeren en met niks anders rekening houden. Dat is jammer genoeg de Vlaamse praktijk, en die is helemaal niet goed.

Er werd al gealludeerd op de ramp van de afgelopen weken in de Schelde. In de beleidsnota wordt verwezen naar de werking van de Internationale Scheldecommissie. Die wordt als heel belangrijk bestempeld, maar de afgelopen weken heeft die haar werk helemaal niet gedaan. Aan Vlaanderen is niet gemeld dat er een zwaar vervuilende lozing in de Schelde was gebeurd. Vlaanderen heeft dat zelf moeten vaststellen. Uit de website van de Internationale Scheldecommissie blijkt dat ze het probleem ook niet inzielt. Er was blijkbaar geen probleem voor de scheepvaart, dus werd het niet nodig geacht om Vlaanderen te verwittigen. Dat toont aan dat die commissie niet werkt, dat ze haar taak zeer eng invult. Het moet net de bedoeling zijn om internationaal samen te werken op alle vlakken, interdisciplinair. Men moet elkaar heel goed brieven, ook als er problemen zijn. Hoe kan de werking van die commissie en van andere internationale organen die zeer belangrijk zijn om het Vlaamse waterbeleid kracht en vorm te geven, worden verbeterd (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2019-20, nr. 2024)?

4. Tussenkomst van Tinne Rombouts

Tinne Rombouts juicht toe dat men deze nota in deze commissie kon bespreken. Een belangrijk uitgangspunt is dat water een goed is waarmee spaarzaam moet worden omgaan. Dat vindt ze op de diverse fronten ook terug in deze nota, met kwaliteitsbeheersing, maar ook kwantiteitsbeheersing. Zowel te veel als te weinig water vormt inderdaad de uitdaging voor Vlaanderen.

Men heeft meermaals kunnen vaststellen dat er daarbij zeer grote lokale en regionale verschillen zijn. De gebiedsgerichte aanpak die in deze beleidsnota naar voren wordt geschoven, kan zeker de goedkeuring van de CD&V-fractie wegdragen. Vandaag wordt die eigenlijk ook al deels toegepast, zoals Didier D'hont zei. Met die

aanpak, en dus ook met samenwerking op lokaal niveau, kan het waterbeleid op een goede manier verder worden uitgebouwd. In tegenstelling tot Mieke Schauvliege had Tinne Rombouts bij het doornemen van de nota niet het gevoel dat we achteruitgaan, maar uiteraard staan we nog voor heel wat uitdagingen.

De waterbeleidsnota is een visiedocument, zodat men soms op zijn honger blijft: hoe zal dat verder concreet gebeuren? Met haar vragen hoopt Tinne Rombouts een scherper beeld te krijgen op een aantal zaken.

De heer D'hont gaf al aan dat de betrokkenheid bij de opmaak van deze nota op een andere manier is aangepakt: er is heel veel overleg geweest met heel wat actoren, in het begin van het proces. Daardoor konden heel wat zaken transparant worden besproken, en het heeft ook tot oplossingen geleid, meer dan indien men dat proces pas bij het openbaar onderzoek had gedaan. CD&V is blij dat dat een positieve ervaring is geweest. De fractie is er ook van overtuigd dat het belangrijk is om mensen in het begin van het proces te betrekken, om tot een draagvlak en tot goede oplossingen te komen. Hopelijk kan dat ook bij andere beleidsthema's worden doorgetrokken, en zeker ook in het waterbeleid.

Deze visie zal concreet worden vertaald in de stroomgebiedbeheerplannen. Wat is de timing daarvoor?

Opvallend in de nota is dat er niet alleen een apart luikje is over de financiering, maar ook dat doorheen de diverse hoofdstukken naar voren komt dat waterbeleid veel geld vergt. Tinne Rombouts is blij dat de minister erkent dat de afgelopen jaren heel sterk is geïnvesteerd in dat beleid. Dat heeft vruchten afgeworpen. In de nota komt echter heel vaak naar voren dat er extra budgetten nodig zijn en dat het moeilijk is om bijkomende financieringsmiddelen te vinden of te genereren. Dat maakt dat de nota wat onzekerheid uitstraalt over het toekomstige budget of extra geld dat eventueel zou worden vrijgemaakt. Wat dat betreft, wordt ook heel vaak verwezen naar beleidskruispunten, naar andere beleidsdomeinen. Er moet inderdaad worden samengewerkt om winst te boeken, maar hoe wil de minister bijkomende middelen voor water realiseren? Er zijn bijvoorbeeld de beleidskruispunten met Natuur en Toerisme, twee bevoegdheden die de minister zelf ook heeft. Kan de minister meer zicht geven op hoe ze dat daar concreet zal invullen?

Inzake handhaving ligt de focus op specifieke probleemgebieden, op eventuele grote vervuilingen. De gebiedsgerichte aanpak is zeer terecht: er zijn grote verschillen, verschillende uitdagingen en verschillende omgevingsfactoren die meespelen. Hoe zal die bijgestuurde handhaving die de minister naar voren schuift, echter in de praktijk worden ingevuld?

Ook inzake het in een goede staat brengen van onze waterlichamen zijn er diverse uitdagingen. Men moet vaststellen dat historische elementen ook vaak een impact hebben en ook vaak leiden tot langere herstelperiodes. De minister spreekt in haar nota over een beschermingskader voor grachten. Wat moet men zich daarbij voorstellen?

Net als Mieke Schauvliege verwijst ook Tinne Rombouts naar de calamiteit in Frankrijk en de internationale samenwerking. In de nota is dat nog niet heel sterk uitgewerkt. In het verleden is er ook voor die internationale samenwerking aandacht geweest, is daarop ingezet. Hoe ziet de minister dat? Zijn er aanpassingen noodzakelijk, en welke? Hoe zal de minister een en ander vormgeven om ervoor te zorgen dat dergelijke calamiteiten in de toekomst snel kunnen worden ingedijkt? Ze is wel blij te horen dat er in Vlaanderen, dat iets meer tijd had, heel accuraat met diverse partijen is samengewerkt om het negatieve effect maximaal te beperken. Men moet vaststellen dat dit in Wallonië dramatischer is. Hoe kan de internationale samenwerking nog beter worden aangepakt met het oog daarop?

Er wordt bekeken hoe economische sectoren kunnen samenwerken om vervuilingsbronnen in te perken. Er wordt in de nota ook verwezen naar pesticidegebruik en hormoonverstoorders. Er wordt wel nagedacht over hoe we die schadelijke producten uit het water kunnen halen, maar kan er ook nog meer worden ingezet op preventie? Het gebruik van bepaalde stoffen heeft een impact. Het lijkt Tinne Rombouts efficiënter om dat aan de bron aan te pakken dan te moeten nadenken over innovatieve technieken om die aan afvalwater te onttrekken.

Er is inderdaad sprake van zowel een tekort als een teveel aan water. Het is op elk moment belangrijk om te investeren in droge voeten. Men moet echter vaststellen dat veel regenval toch nog wel een uitdaging is. Slim investeren en telkens zoeken naar win-winoplossingen vormen het basisprincipe. Het is heel belangrijk om dat aan te houden. De CD&V-fractie was echter blij vast te stellen bij de jongste regenval dat de investeringen van de afgelopen jaren echt wel hun nut hebben gehad. Tinne Rombouts hoopt dat dat een stimulans is om te blijven investeren in de net aangestipte knelpunten, om de bescherming tegen wateroverlast nog te kunnen vergroten.

Tinne Rombouts heeft gelezen dat de minister in een persmededeling aangaf dat men eigenlijk te laat is gestart met de droogtebestrijding, en dat het nog veel te weinig is. Ze wijst op hetgeen ondertussen toch al is opgestart in Vlaanderen. Zo wordt er gewerkt met een droogtecoördinator. Ondertussen stellen ook provincies droogtecoördinatoren aan, en krijgen we nu ook de verdere uitrol in de stroomgebiedbeheerplannen. Het klopt dat we er nog niet zijn, maar er is wel een stevige basis gelegd om verder op te bouwen, aldus de spreker. De minister wil ervoor zorgen dat in elk stroomgebiedbeheerplan ook een onderdeel inzake droogtebestrijding wordt opgenomen. Is dat voor haar de belangrijkste kapstok voor droogtebestrijding in dit plan, of zijn er nog andere grote kapstokken waarmee ze wil werken? We moeten vaststellen dat we in een droogteperiode zitten, dat mensen door de coronacrisis ook nog eens veel meer thuis zitten en de komende maanden waarschijnlijk ook nog veel meer zullen vertoeven in de eigen omgeving. Daarom heeft Tinne Rombouts actuele cijfers gevraagd over de grondwaterstanden, maar ook over het waterverbruik, om te kunnen zien waarop we ons moeten voorbereiden. Waar zijn er eventueel verschuivingen, en welke zijn dat? Als men dat doortrekt naar de komende weken en maanden, waar komt men dan uit? Heeft de minister ondertussen ook specifieke acties genomen om droogte te bestrijden, of is ze dat nog van plan?

Tinne Rombouts is ten slotte heel blij dat innovatie heel duidelijk aan bod is gekomen, in de nota, maar ook bij de toelichting. Er is ook het werken met regelluwe zones. Er zal inderdaad nood zijn aan nieuwe technieken, aan nieuwe, innovatieve aanpakken, die misschien in proeffases moeten kunnen worden uitgetest. Ze hoopt dat alle betrokken actoren voldoende pragmatisch kunnen zijn om innovatieve projecten ondersteund en snel te kunnen laten gebeuren, en hopelijk kan dat dan ook leiden tot reguliere bijsturingen.

In de beleidsnota staan ook nog een aantal processen die zouden worden bijgestuurd. Daarbij is het vooral belangrijk te bekijken welke instrumenten effectief zijn en waar men de administratieve overlast kan minimaliseren, aldus Tinne Rombouts. Dat komt immers iedereen ten goede.

5. Tussenkoms van Leo Pieters

Leo Pieters vindt een plan als dit natuurlijk goed en nodig voor de toekomst, om de budgetten in de komende jaren op peil te kunnen houden en te kunnen inzetten, maar er moet ook worden gekeken naar het heden: wat kan er op dit moment worden ingezet? Hij wil voornamelijk focussen op de droogteplannen. De recente droogte door het gebrek aan neerslag kan immers weer problemen met zich

meebrengen. Het is nog maar april en de zomer zou vrij droog kunnen worden. Al in 2018 vroeg de gouverneur van West-Vlaanderen een volwaardig droogtenoodplan voor Vlaanderen. In 2019 vroeg Voka ook al een plan. Acht op de tien bedrijven die veel water gebruiken, hebben immers nog steeds geen eventueel noodplan om in te grijpen in hun productieproces tijdens een periode van grote droogte. Meer dan de helft van die bedrijven vreest dat de productie bij een watertekort gedeeltelijk zal stilvallen, en dat er bovendien veiligheidsproblemen komen, aldus Voka. Leo Pieters stelt ook vast dat de genomen maatregelen pas ingaan in de stroomgebiedbeheerplannen vanaf 2022-2027. Op dit moment zijn we daar natuurlijk niks mee. Hij vraagt dus dat er een droogtenoodplan zou komen voor Vlaanderen, met daarbij ook een afschakelplan, dat in Vlaanderen onmiddellijk zou kunnen worden ingezet bij problematische droogte ingevolge langdurige neerslagtekorten. De verplichting tot het opstellen van een individueel nood- en afschakelplan, dat op gebruikersniveau onmiddellijk zou moeten worden toegepast om in veilige omstandigheden het hoofd te bieden aan een problematische droogte, zou moeten worden opgelegd aan minstens alle grote gebruikers van grondwater. Ook moeten concrete en gepaste algemene en sectorale milieuvoorwaarden in de bestaande omgevingswetgeving worden opgenomen om de schadelijke effecten van langdurige neerslagtekorten te beheersen tot een aanvaardbaar niveau voor mens en leefmilieu. Is de minister nog van plan om zo'n nood- en afschakelplan voor Vlaanderen uit te vaardigen?

6. Tussenkoms van Chris Steenwegen

Chris Steenwegen stelt vast dat zeker inzake waterkwaliteit al een hele tijd weinig of geen vooruitgang wordt geboekt. Daar komt natuurlijk bij dat de hele kwantiteitskwestie nu meer aandacht krijgt, en dat er waarschijnlijk ook zware investeringen nodig zullen zijn op een aantal vlakken om daarmee om te gaan. Waterbeleid weegt binnen de milieu- en natuursector inderdaad budgettair veruit het zwaarst. Er worden al enorme bedragen geïnvesteerd, vooral om de waterkwaliteit te verbeteren. Hij is er natuurlijk niet tegen dat er nog meer geld zou worden uitgegeven daarvoor, maar denkt dat er vooral ook moet worden gekeken naar de andere beleidsdomeinen. Dat vond hij positief in de toelichting van Didier D'hont. Het heeft immers weinig zin dat de Vlaamse overheid aan de ene kant veel geld uitgeeft om water te zuiveren als ze aan de andere kant maatregelen neemt en dingen subsidieert die dat tegengaan. Als in het domein van de ruimtelijke ordening de Vlaamse overheid blijft investeren in een verdere verharding via infrastructuur en andere werken, dan heeft het geen zin dat ze ondertussen veel geld uitgeeft om aan waterbesparing te doen. Hetzelfde geldt voor de landbouw, die een aanzienlijke impact heeft op de waterkwaliteit en ook wel op de waterkwantiteit. Het is dus heel belangrijk om te zoeken naar synergieën en het beleid in die andere beleidsdomeinen goed af te stemmen op het waterbeleid. De heer D'hont stelde dat moet worden bekeken of er via het GLB ook kansen kunnen worden gecreëerd om onze waterkwaliteit te verbeteren. Dat lijkt *Chris Steenwegen* inderdaad heel belangrijk. Momenteel zijn die gesprekken over het nieuwe GLB bezig. De minister van Landbouw heeft ook al een paar keer gezegd dat de Vlaamse overheid zich, ondanks onder meer corona, volop voorbereidt op dat nieuwe GLB. In hoeverre wordt in die voorbereiding nu concreet rekening gehouden met dit waterbeleidsplan? Waar wordt daarover overlegd? Is de VMM of de CIW betrokken bij die voorbereidingsgesprekken op Vlaams niveau?

7. Tussenkoms van Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne wijst erop dat inzake de drinkwaterfactuur en de eventuele herziening daarvan een aantal sporen worden aangegeven. De evaluatie door de minister en de administratie van de eerder doorgevoerde wijzigingen zou positief zijn. Hij had daar graag wat toelichting bij.

De heer D'hont sprak ook over de installatie van de digitale slimme watermeters. In het energiebeleid heeft men een gelijkaardige uitdaging. De VREG heeft daarover recent nog een advies geformuleerd. In welke mate worden de proefprojecten die nu lopen, mee geëvalueerd en aangepast in functie van de bevindingen in dit kader, maar ook in het kader van de bevindingen van de VREG inzake energie? Een van de achilleshielen bij dat laatste is het tekort aan personeel en geschikte aannemers om digitale meters te installeren bij de mensen thuis. Hij kan zich voorstellen dat daaromtrent heel wat synergie te realiseren is op het terrein. Het gaat immers over mankracht, kennis en voldoende aannemers die op het terrein aan de slag kunnen gaan.

Er is in deze sector nog heel veel te doen inzake onderzoek en ontwikkeling, inzake innovatie. Vanuit diverse sectoren, zoals landbouw en ruimtelijke ordening, maar ook de technologische innovatie, kunnen er impulsen komen die van belang kunnen zijn voor het waterbeleid. Op welke manier wordt hieromtrent ook naar Europa gekeken? In het kader van de Green Deal worden er massaal fondsen ontwikkeld en ter beschikking gesteld voor onderzoek en ontwikkeling en de toepassing daarvan voor alles wat met klimaat te maken heeft. De waterproblematiek hoort daar uiteraard bij. In welke mate speelt Vlaanderen al op een goede manier in op die opportuniteiten die vanuit Europa worden gecreëerd?

8. Tussenkoms van Bruno Tobback

Bruno Tobback vindt dat de nota duidelijk ingaat op zowat alle pijnpunten en in die zin illustreert hoe groot het probleem op dit ogenblik in Vlaanderen is. Het is hem opgevallen dat Vlaanderen in één generatie is gegaan van een land dat klaagde over een teveel aan vocht naar een land dat smeekt om regen. Wanneer het dan echter regent, dan voeren we dat zo snel mogelijk af naar de Noordzee, en we laten iedereen pakken wat hij kan krijgen van wat er overblijft, of dat nu de industrie, de landbouw, de gezinnen of wie dan ook is. Wat er dan nog rest, blijkt aan het einde van de rit in vele gevallen vrij vervuild te zijn met nutriënten, pesticiden en andere problematische stoffen. Die samenvatting van het hele probleem van het waterbeleid en de situatie in Vlaanderen, die, voor alle duidelijkheid, niet de schuld is van deze regering, zou aanleiding moeten geven tot een heel grote sense of urgency. Daarom stelt het hem wat teleur dat deze beleidsnota weliswaar heel wat concrete maatregelen suggereert en heel veel onderzoek en overleg over potentieel goede maatregelen aanbiedt, maar eigenlijk geen echt bindend engagement van de Vlaamse Regering vertolkt om die maatregelen ook te nemen in de diverse sectoren. Er wordt bijvoorbeeld gesuggereerd om verder te ontharden, maar daartoe is er nog altijd geen vast engagement. Er wordt gesuggereerd om duidelijke maatregelen te nemen in de landbouw en inzake het mestactieplan. Er wordt op gewezen dat dit niet zal lukken zonder het integreren van bindende doelstellingen voor de landbouw, ook in het kader van het GLB en de financiering daarvan, maar ook dat wordt niet afgeklopt en ziet hij ook nergens anders afgeklopt in het beleid van de Vlaamse Regering. Er wordt heel veel gesuggereerd dat men een zuiniger en rationeler waterbeleid zal moeten voeren, maar bijvoorbeeld een capacatievergoeding, ook als het gaat over kleine en onbevaarbare waterlopen, staat nergens duidelijk in, noch in deze nota, noch in de beleidsdocumenten van de Vlaamse Regering. Zo zijn er nog een hele reeks beleidssuggesties en pijnpunten. De voorzitter denkt bijvoorbeeld aan het instrument van een infiltratiebonus, waarbij men gezinnen en individuele woningen zou stimuleren om veel meer dan vandaag water te laten infiltreren in de bodem, in plaats van naar verharding over te gaan.

Er is een hele waslijst aan mogelijke voorbeelden, maar wat de sp.a-fractie erg mist in deze nota en in het algemeen, is een klaar en duidelijk engagement, van de hele Vlaamse Regering, dus niet alleen van de minister, om hiervan ook echt een beleidsoverschrijdende prioriteit te maken, die hard zal worden gemaakt. Nu

is de sfeer van deze nota immers alweer dat men eens met iedereen gaat praten om te zien of men een aantal dingen waarvan men weet dat ze zouden moeten gebeuren, misschien gaat doen en in hoeverre. Dan zie je van hier dat iedereen waarmee je gaat praten eerst en vooral zal proberen zo veel mogelijk te blijven doen wat hij nu doet, aangezien dat het meest comfortabel is. Dat kan men zelfs niemand kwalijk nemen. Als de Vlaamse Regering een engagement wil van de industrie, de landbouwsector, de Vlaamse gezinnen en iedereen die vandaag mee een deel van de oplossing zou kunnen zijn, dan zal ze zich zélf ertoe moeten verbinden om hiervan heel duidelijk een prioriteit te maken. Hij hoopt dat in het antwoord van de minister te zullen horen. Het is misschien logisch dat dat niet in deze waterbeleidsnota zit, maar dan zal die toch zo snel mogelijk moeten worden aangevuld met een heel duidelijk engagement van de Vlaamse Regering om die maatregelen niet alleen te overwegen en wat te gaan overleggen, maar die ook duidelijk te nemen, te stimuleren, te pushen. Zonder dat zijn al deze beleidsnota's en al het fantastische werk dat daarvoor is geleverd, immers een beetje zonde van de tijd, want dan stelt men over tien jaar weer vast dat men nog miljarden belastinggeld heeft uitgegeven en nog altijd op geen enkel punt de Europese doelstellingen haalt die men zich eigen heeft gemaakt. Dan zal dat uiteraard wél de schuld zijn van deze regering. De voorzitter hoopt van de minister een positief antwoord te kunnen krijgen op zijn vraag.

III. Antwoorden

1. Antwoorden van de minister

Minister *Zuhal Demir* benadrukt dat het gaat om een visiedocument dat de richting en de accenten aangeeft van het beleid voor de komende jaren. Er zijn ambitieuze commitments in het regeerakkoord en die wil zij uitvoeren. Ze begrijpt dat vele collega's heel wat vragen hebben over droogte. Ze stelt voor aan alle parlementsleden die daarover een tussenkomst hebben gehouden en zeggen dat er weinig ambitie is bij de minister, dat zij nog eens hun verkiezingsprogramma zouden lezen en bekijken hoe lang het hoofdstuk rond droogte daarin was. Het zou fair zijn om dan in de commissie met wat constructieve voorstellen te komen. Sommigen hebben dat gedaan maar de minister wil ook de kans krijgen om haar visie op het waterbeleid uit te rollen. Wanneer men nu al zegt dat er niets van in huis komt, wordt dat moeilijk.

Sinds haar aantreden heeft de minister al 12,5 miljoen euro geïnvesteerd in projecten die te maken hebben met water, ook onthardingsprojecten. Ze heeft 69 lokale vergroeningsprojecten en onthardingsprojecten samen met de lokale besturen goedgekeurd en 13 investeringen in innovatieve droogteprojecten en waterschaarste. Daarnaast is er 5,7 miljoen euro voor concrete watermaatregelen in het kader van het programma Water-Land-Schap van de VLM, namelijk watersystemen versterken, bufferen van water, vasthouden van water in bodems, toelaten van infiltratie enzovoort. Zij denkt aan de RUP Demervallei, met 1000 hectare natuur en kansen op extra waterberging en de goedkeuring van natuurinrichting in de Vallei van de Zwarte Beek, waar de verhoging van het waterpeil en 160 hectare natuur wordt gerealiseerd. Natuurinrichting De Liereman, dat al 12 jaar aan het wachten is, werd nu door de minister uit de lade gehaald om over te gaan tot goedkeuring. Dat is ook een vernattingsmaatregel. Met wat de minister sinds oktober heeft kunnen doen en met het visiedocument dat binnen de regering is goedgekeurd, is er wel het engagement van de Vlaamse Regering om een andere weg in te slaan inzake waterbeleid en droogte. Dit moet de komende jaren worden uitgerold.

Er is gevraagd naar de prioriteiten. Waterbevoorrading is voor haar de prioriteit, uiteraard met de focus op slim watergebruik en hergebruik van afvalwater en

hemelwater. Droogte is ook een prioriteit met aandacht voor infiltratie, zowel via ontharding als inrichtingsprojecten in samenwerking met alle partners. De derde prioriteit is de waterkwaliteit: inzetten op de verdere verbetering van de waterkwaliteit, zorgen dat de middelen slimmer worden ingezet en dat de partijen meer verantwoordelijkheid kunnen nemen.

Wat betreft de wetlands, maakt minister Demir een gebiedsgericht programma op voor herstel en inrichting van natuurgebieden. Ze werkt ook het geactualiseerde Sigmaplan en het project Rivierherstel Leie verder af.

De landbouwsector zal ook mee naar een oplossing zoeken. In het regeerakkoord zijn daarover afspraken gemaakt en die staan ook in de waterbeleidsnota. De minister zal dat uitvoeren in samenspraak met de landbouwsector en met minister Crevits. Het besef is er dat men het over een andere boeg moet gooien. Dat engagement is zowel in het regeerakkoord als in de waterbeleidsnota aanwezig.

Wat betreft de financiering, is 'de vervuiler betaalt' een belangrijk principe dat verankerd is in het regeerakkoord. Dat principe zal verder breed worden uitgerold. Wat extra middelen betreft, zijn er twee grote lijnen. Men moet de huidige middelen efficiënter inzetten. Er gaat heel veel geld naar het waterbeleid, en dat moet efficiënter worden ingezet. Er is een studie gebeurd naar efficiëntie en effectiviteit van het waterinstrumentarium met aanbevelingen. Een aantal daarvan zijn opgenomen in het regeerakkoord. Die nu uitrollen heeft vandaag een sterke prioriteit. Daarnaast wil men ook inzetten op de realisaties van samenwerking en integrale projecten, bijvoorbeeld bij natuurinrichtingsprojecten ook aandacht hebben voor het vasthouden van water. In het regeerakkoord is ook afgesproken dat men bij de Vlaamse invulling van het post 2020-GLB versterkt gaat inzetten op maatregelen die landbouwers kunnen nemen om onder meer de milieudoelen te helpen realiseren.

Wat betreft droogte, wordt er gewerkt aan een strategisch plan waterbevoorrading. Daarin worden behoeften en capaciteit in beeld gebracht en worden prioritaire projecten aangegeven om de waterbevoorrading te verzekeren. Men wil dus niet wachten tot de zomer, de eerste versie van het strategisch plan zal eind mei klaar zijn. De natuurgebieden hebben ook een rol. De minister kijkt samen met natuurbeheerders hoe men de verdroging in de natuurgebieden kan voorkomen, onder andere door samen met de water- en natuurbeheerders met een aantal beperkte maatregelen slimmer aan peilbeheer te kunnen doen door bijvoorbeeld kleine stuwen te plaatsen.

Men wil niet wachten tot 2022 en de uitrol van de stroomgebiedbeheerplannen vooraleer men actie onderneemt. In het actieplan droogte zitten diverse acties waar deze zomer al effect van kan worden verwacht. Men neemt nu ook quick wins. Men gaat het actieplan droogte verder versterken met bijkomende maatregelen.

Wat betreft diffuse verontreiniging en samenwerken om vervuilingsbronnen in te perken, moet worden afgestemd met het productbeleid. Dat betekent federaal maar ook Vlaams inzetten op sensibiliseren om bijvoorbeeld minder pesticiden te gebruiken.

2. Antwoorden van de VMM

Didier D'hont stelt dat wat betreft de gegevens die gebruikt zijn met betrekking tot de waterbeheerkwesties, het gaat om een keuze die men heeft gemaakt. De waterbeheerkwesties zijn al een tijd geleden opgemaakt. Dat is eigenlijk het 'probleem' van de plancycus die opgelegd wordt. Men wil geen dubbel openbaar onderzoek doen en daarom moesten de waterbeleidsnota en de waterbeheerkwesties op een bepaald moment worden afgesloten wat betreft gegevens. Men heeft

ervoor geopteerd geen analyses te maken van de toestand maar men heeft zich gebaseerd op bestaande publicaties en rapporten. Dat wil niet zeggen dat er geen nieuwe gegevens zijn. In principe zijn die allemaal beschikbaar in heel diverse rapporten van zowel binnen als buiten de VMM, te vinden op de website van de VMM. Zo is er het jaarrapport Water en dergelijke meer. Ook de gegevens rond het Mestactieplan zijn heel up-to-date. Voor de toekomstige stroomgebiedbeheerplannen gaat men zich wel degelijk baseren op de meest recente gegevens.

Rond gebiedsgerichte werking was er de vraag over hoe de lokale besturen zouden worden betrokken en hun engagement zou moeten worden gevraagd. Men gaat proberen in de stroomgebiedbeheerplannen de belangrijkste gebieden te prioriteren. Momenteel is daarover overleg binnen de bekkenbesturen, de bekkenraden en dergelijke meer om te bekijken welke keuzes lokaal moeten worden gemaakt. Op dat moment gaat men zoeken naar betrokkenheid en engagement. Daarnaast zet men ook steeds meer in op integrale projecten, bijvoorbeeld op riviercontracten en charters of samenwerkingen met lokale besturen om de keuze te maken welke acties en maatregelen men moet ondernemen om zoveel mogelijk win-wins en synergieën te zoeken zodat de beperkte middelen die er zijn, zo efficiënt mogelijk worden gebruikt.

Bij de voorbereiding van de stroomgebiedbeheerplannen en het derde maatregelenprogramma worden ook de kosten van acties in kaart gebracht. Men zal proberen te verduidelijken welke verbetering van de waterlopen kan worden gerealiseerd tegen welke kosten. Men zal bekijken op welke manier die kosten kunnen worden gedekt, deels door huidige uitgaven, en misschien door bijkomende of aangepaste uitgaven. Het is aan de Vlaamse Regering om eind 2021 te beslissen over het ambitieniveau en het maatregelenprogramma. Binnen de CIW zal men zo goed mogelijk in beeld brengen welke uitgaven tot welke milieuwinst kunnen leiden.

De waterbeleidsnota pleit voor een bijsturing van het erosiebeleid, waarbij het uitgangspunt is dat de gepaste verantwoordelijkheid gelegd wordt bij de beheerders van de percelen waar de erosie vandaan komt. Door de veroorzaker meer verantwoordelijk te maken voor de verontreiniging waartoe hij bijdraagt, kan dat principe explicieter worden toegepast. De huidige randvoorwaarden in het GLB zijn aan evaluatie toe en moeten in de toekomst worden aangepast.

Vlaanderen moet en mag concreet invulling geven aan het GLB. Dat is op dit moment nog altijd grotendeels in bespreking op Europees niveau. Via de opmaak van een strategisch plan moet nog een concrete invulling worden gegeven. In het regeerakkoord staat dat het plan meer moet gericht zijn op klimaat, natuurlijke hulpbronnen, biodiversiteit en landschapsbeheer. Men moet nu van de gelegenheid gebruikmaken, ook via de stroomgebiedbeheerplannen, om zo duidelijk mogelijk aan te geven waar de mogelijkheden zich situeren. Didier D'hont zegt dat het voor hem zeer moeilijk is om concreet in te gaan op wat de stroomgebiedbeheerplannen zullen bevatten. Wat hij vandaag zegt, kan door al het overleg dat momenteel gaande is met alle stakeholders, lokale besturen en administraties, morgen misschien anders zijn.

Aangaande de timing van de stroomgebiedbeheerplannen, zegt Didier D'hont dat het de bedoeling is om een eerste ontwerp voor te leggen op de plenaire vergadering van de CIW eind juni. Medio september van dit jaar kan men dan in openbaar onderzoek gaan.

Er is in de loop van de voorbije maanden al een participatief proces geweest. Didier D'hont heeft al verwezen naar de bekkenstructuren. Er is ook op heel veel plaatsen gebiedsgericht thematisch overleg gebeurd. Er zijn heel veel besprekingen geweest over welke gebieden prioritair zouden moeten zijn en welke acties en maatregelen er zouden moeten worden opgesteld. In relatie tot droogte en de vele

bezorgdheden die rond dat thema bestaan, voegt Didier D'hont toe dat men de laatste drie maanden een cocreatietraject heeft opgestart rond acties en maatregelen rond droogte die men de komende jaren kan meenemen in de stroomgebiedbeheerplanning.

Die plannen betreffen de periode 2022-2027, maar dat betekent niet dat het werk stilstaat of dat de tijd stilstaat. De minister heeft al aangegeven dat van het huidige droogtebeheerplan van 2020-2021 al een heel pakket maatregelen in uitvoering zijn. Wanneer we vandaag iets doen, betekent dat niet dat morgen op het terrein de oplossing er al is, maar er zijn al heel wat dingen in uitvoering.

Sommige parlementsleden verwezen naar het reactief afwegingskader. Dat loopt onder begeleiding van professor Willems. Bij de opmaak ervan zijn een aantal instellingen, actoren en sectoren betrokken. De bedoeling is om ten laatste tegen eind dit jaar het reactief afwegingskader vorm te laten krijgen. Acties en maatregelen worden dus niet allemaal op lange termijn genomen.

Er is gesproken over de werking van de Schelde- en de Maascommissie. In principe is binnen de schoot van de Schelde- en de Maascommissie een waarschuwingssysteem opgesteld. Daarin is geïnvesteerd. Didier D'hont kan alleen maar vaststellen dat Frankrijk niet op een correcte manier het waarschuwingssysteem heeft gebruikt voor het recente incident in de Schelde waardoor men heel snel tot concrete acties is moeten overgaan. Men heeft dat al aan de Franse collega's gezegd per e-mail en per telefoon, en men zal dat ook nog doen op het volgende delegatieoverleg volgende maand. Men zal er in de commissie nogmaals formeel op wijzen dat de bestaande structuren en waarschuwingssystemen moeten worden gebruikt want daarvoor zijn ze opgericht. Het is een spijtige vaststelling dat men dat in Frankrijk op een niet-correcte manier heeft ingeschat en gebruikt.

Er was ook een vraag om veel aandacht te geven aan de internationale waterverdragen. Didier D'hont stelt de realiteit vast dat er met Nederland al een pak waterverdelingsafspraken zijn, die weliswaar in tijden van droogte soms moeilijk na te komen zijn, maar er wordt heel open gecommuniceerd vanuit Vlaanderen naar Nederland daaromtrent. Het probleem is dat er vanuit Wallonië en Frankrijk tot op heden relatief weinig bereidheid is om tot afspraken te komen. Vlaanderen staat op dat vlak in een minder gunstige onderhandelingspositie. Het is een doorvoerregio en een transportregio. Zeker op lokaal niveau zijn er steeds meer grensoverschrijdende overlegmomenten met de collega's uit Wallonië en in iets mindere mate uit Frankrijk om samen doelstellingen vast te leggen en samen een aantal dingen te realiseren. Een voorbeeld is het LIFE Beliniproject waarbij regio-overschrijdend door het Brusselse Gewest, Vlaanderen en Wallonië een Europees project tot stand is gebracht dat loopt tot 2025. Hierbij worden een pak concrete acties samen op het terrein uitgevoerd, die heel concreet op elkaar afgestemd zijn. Het project situeert zich in de regio Dijle-Zennebekken een stukje van het Demerbekken.

De VMM heeft de voorbije jaren in nauwe samenwerking met lokale overheden al heel wat projecten opgestart om waterlopen te herwaarderen, bijvoorbeeld de Dijle in Leuven, de Demer in Diest en de Jeker in Tongeren. In vele gevallen werden overwelfde waterlopen terug opengelegd. Dat betekent een heel grote impuls voor de belevingswaarde van de waterlopen waardoor de bevolking steeds meer overtuigd is van de waarde van water. Dat is niet onbelangrijk om draagvlak te creëren bij de bevolking, de lokale politici en lokale beheerders om steeds meer in te zetten op waterkwantiteit maar ook op waterkwaliteit.

Wat betreft de nutriëntenproblematiek vanuit de landbouw, is het de ambitie om binnen anderhalve maand een evaluatie te hebben van het huidige MAP. Dan gaat

men kijken of er aanpassingen moeten worden doorgevoerd. Die evaluatie loopt momenteel.

De hermeandering van de Kleine Nete past uiteraard binnen het huidige plan. Het is net een van de voorbeelden dat uit gebiedsgericht overleg tot stand is gekomen. Her en der binnen Vlaanderen zijn er dergelijke gebiedsgerichte overlegmomenten, zoals de charters die aan het ontstaan zijn. Die zullen in de toekomst steeds meer een rol beginnen vervullen om de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water te halen.

Voor de historische elementen en de belangrijkste periodes om de goede toestand te bereiken, geeft de kaderrichtlijn Water een opportuniteit. Men moet bekijken wanneer men de goede toestand kan bereiken voor het oppervlaktewater en het grondwater. Een aantal historische vervuilingen kan men meenemen als zijnde 'natuurlijke omstandigheden' om zo iets meer tijd te hebben om die goede toestand te bereiken. Stel dat men alle maatregelen neemt om de goede toestand te bereiken tegen 2027, maar er nog een historische verontreiniging is op plaatsen waarvan we weten dat het nog tijd nodig zal hebben om door het zelfzuiverend vermogen van de waterloop opgelost te geraken, dan vormt dat extra tijd die men krijgt vanuit de kaderrichtlijn Water omwille van 'natuurlijke omstandigheden'.

Voor de vraag naar actuele cijfers rond grondwater en waar we zullen uitkomen in de komende maanden, verwijst Didier D'hont naar de communicatie die iedere maand gebeurt door de VMM betreffende de freatische grondwaterlichamen. Die geeft een heel duidelijk beeld van de relatieve en de absolute toestand van de freatische grondwaterlichamen. Er wordt ook een prognose gegeven voor wat er de komende maanden zou kunnen gebeuren in droge en natte weersomstandigheden. Hij raadt de parlementsleden aan om maandelijks op de Databank Ondergrond Vlaanderen op de VMM-website te checken hoe de situatie evolueert. Hij verwijst verder naar de droogtecommissie die binnen de geledingen van de CIW werkt. Die komt maandelijks, en als het nodig is vaker, samen en beoordeelt hoe de toestand van de huidige droogteproblematiek is. Een pak gegevens worden op dat moment beoordeeld en er wordt gekeken hoeveel concrete maatregelen er nodig zijn.

Er zijn terechte bezorgdheden over hoe we in Vlaanderen kunnen reageren indien er een droogteperiode zou zijn. Er is binnen de CIW-geledingen een crisisdraaiboek opgesteld. Het is op basis van de ervaringen van de laatste jaren al een aantal keer geactualiseerd, verfijnd en scherpgesteld. In principe is men klaar om te oordelen en te communiceren over de crisissituatie. Het zou op een bepaald moment best kunnen zijn dat moet gekozen worden om concrete acties of maatregelen te nemen, om te kijken waar er nog water is en waar niet.

IV. Aanvullende vragen en antwoorden

Mieke Schauvliege heeft nog twee bijkomende vragen. De heer D'Hont gaf aan dat koken geld kost maar dat je ook koks nodig hebt. De Vlaamse Regering heeft beslist om op het personeel van de Vlaamse overheid te besparen. Als de waterbeleidsnota helemaal zou worden uitgevoerd met concrete maatregelen, zeker met de boodschap dat we meer geïntegreerd moeten werken, zal dat personeelsmiddelen vragen. Want afstemmen vraagt meer tijd dan gewoon een sectoraal beleid uitvoeren. Die afstemming is nu eenmaal de rode draad van het plan. Ziet Didier D'hont daar problemen ontstaan? Hoe zit het met de personeelsbezetting en de link met het uitvoeren van deze waterbeleidsnota?

Het parlementslicd heeft geen antwoord gekregen op de vraag aan de minister naar de stand van zaken van het Instrumentendecreet en de onthardingsprojecten die

gelanceerd zijn. Zij vindt dit nochtans zeer cruciaal. De minister heeft het Instrumentendecreet aangekondigd als het medicijn en de oplossing voor de bouwshift. Dat blijkt helemaal niet het geval te zijn na de bespreking in het parlement. Het lijkt haar zeer belangrijk om zo snel mogelijk ofwel een herwerkte versie voor te leggen in het Vlaams Parlement ofwel het plan te begraven en daar heel snel mee naar buiten te komen want op dit moment kan niemand verder. De lokale besturen weten niet wat ze moeten doen als ze van plan zijn om RUP's op te maken en dergelijke meer. Het is zeer belangrijk en een van de eerste dingen die moeten gebeuren om echt stappen vooruit te zetten in de betonstop of bouwshift of hoe je het wil noemen.

Ze verwijst naar haar vraag over onthardingsprojecten. Ze ziet dat Vlaanderen blijft steken in innovatieve projecten, onthardingsoproepen, 'Vlaanderen breekt uit!' en dergelijke. Dat zijn allemaal goed bedoelde initiatieven maar het lijkt haar heel essentieel om naar een structureel beleid te gaan om echt grote stappen vooruit te zetten, anders gaan we de doelstelling absoluut niet halen. Dat mist ze in de waterbeleidsnota. Ze weet niet wat de intenties zijn. Ze heeft dat ook niet in het regeerakkoord gelezen. Ze heeft wel een aantal aanzetten en een grote doelstelling gelezen maar geen concrete trajecten. Zijn er plannen om daarmee aan de slag te gaan?

Johan Danen vraagt dat er heel duidelijke keuzes zouden worden gemaakt over het gebruik van innovatie. Op welk vlak wil men innoveren? Dat is belangrijk. De puntvervuiling is in de meeste gevallen wel opgelost, maar wat diffuse vervuiling betreft, is dat helemaal niet het geval. Kan innovatie ook niet worden ingezet voor efficiënt watergebruik, om bepaalde processen waterzuiniger te maken en/of misschien wat minder kwaliteitsvol water te gebruiken in plaats van dat met de hoogste kwaliteit? Allicht heeft de minister daar een visie op en wordt onderzocht waarop men het best inzet. Wat daarbij hoort, is de ontsluiting van data. Het klopt dat op de website allerlei dingen kunnen worden gevolgd. Men doet daar zijn uiterste best voor, maar dat zijn momentopnames. Zo zijn vandaag bijvoorbeeld de grondwaterstanden van begin april verkrijgbaar. Het zou echter interessant zijn om ook in prognoses te investeren, om zo ook proactief beleid te kunnen voeren. Er is wel een afschakelplan, dus wanneer er te weinig water is, kan worden bepaald wie wat krijgt, maar hij vindt dat men moet proberen die situatie te voorkomen. Innovatie kan daarin een rol spelen. Hij hoopt dat daarop zal worden ingezet in het waterbeleid dat hieruit zal volgen.

De rol van de lokale besturen lijkt hem ook heel belangrijk. Zij hebben een aantal handhavingstaken ter zake. Er zijn ook een aantal vergunningskwesties. Hij hoort dat sommige gemeenten dat heel goed aanpakken, maar andere heel wat minder. Wat zal de minister doen om die doorstroming van Vlaams beleid naar de lokale besturen te stroomlijnen en efficiënter te maken, zodat iedereen een goede leerling is?

Chris Steenwegen heeft begrepen dat de CIW momenteel niet betrokken is wat de koppeling met het GLB betreft. Als de minister die synergie wil waarmaken en wil dat het Europese landbouwbeleid voldoende ruimte geeft om in de Vlaamse vertaling die koppeling met waterbeleid te maken, dan moet ze zo snel mogelijk overleggen met minister Crevits en Landbouw en die bezorgdheid meenemen. Dat is echt essentieel. De hoofdlijnen worden Europees vastgelegd, maar die kunnen bepalend zijn. Het is belangrijk dat Vlaanderen, als het in gesprek gaat met de Europese Commissie, ook al duidelijk maakt dat het dit belangrijk vindt, dat dit deel moet uitmaken van het nieuwe GLB. Dat kan worden gebruikt om daar later een goede Vlaamse vertaling aan te geven, waarbij de bezorgdheid over landbouw en de impact ervan op water goed kunnen worden meegenomen.

Bruno Tobback sluit zich bij dat laatste aan. Het GLB en de link met landbouwbeleid zijn heel belangrijk. Via het mestactieplan heeft de minister zelf een zekere verantwoordelijkheid daarvoor. Daarover zijn vragen gesteld, maar heeft hij inderdaad weinig concreets gehoord.

Hij heeft ook niet echt een antwoord gehoord op de suggestie van het toekennen van een infiltratiebonus aan gezinnen, als positieve stimulans om op hun eigen grond, in plaats van te verharden, veeleer te zorgen voor infiltratie- en opslagcapaciteit.

De minister gaf in de beleidsnota aan dat het watergebruik bij droogtesituaties moet worden geprioriteerd. Wat zal het afwegingskader voor het bepalen van die prioriteiten zijn, met welke criteria? Daarvan heeft men geen aanduidingen gekregen. Er liggen immers heel wat claims op het water dat men niet naar de zee laat stromen, en er is nauwelijks een bindend of regelgevend kader om die claims tegen elkaar af te wegen.

Minister Demir wijst erop dat ze niet heeft gezegd dat ze de bouwshift zal realiseren met het Instrumentendecreet alleen. Ze kijkt ook naar het BRV en de strategische kaders die ter zake zullen moeten uitgewerkt worden. In het regeerakkoord stond dat het Instrumentendecreet zoals dat in het verleden was uitgewerkt, naar het parlement moet worden gebracht. Ze heeft dat gedaan. Ze heeft gezien dat ter zake heel wat opmerkingen zijn, en wil die met een open houding bekijken. Zodra die bespreking opnieuw kan worden aangevat in de commissie, kan worden bekeken wat niet en wel goed is. Er zitten immers ook goede elementen in.

Ongeveer tachtig Vlaamse lokale besturen hebben een beroep gedaan op onthardingsprojecten. Dat spreekt dus aan, aldus de minister. Men moet ook particulieren kunnen aanzetten tot het omarmen van onthardingsprojecten. Het klopt misschien dat daar niks over terug te vinden is in de nota, die vooral gaat over de richting die ze wil uitgaan, maar binnen het kabinet wordt wel bekeken hoe men dat kan uitvoeren. Ze wil bekijken hoe zo'n infiltratiebonus of -premie structureel kan worden ingebed in het beleid, om niet alleen zo veel mogelijk lokale besturen, maar ook particulieren tot ontharding aan te zetten. Elke ontharding, met vergroening, is immers zeer welkom.

Er moet inderdaad goed worden bekeken op welke manier men innoveert. De juiste zaken moeten worden gesubsidieerd.

Wat de lokale besturen betreft, dat moet inderdaad worden gestroomlijnd. De visie van een minister komt immers misschien niet altijd overeen met wat men lokaal soms ziet. Dan is er altijd de discussie van de lokale autonomie. Volgens de cijfers tot eind 2018 gaven 126 lokale besturen aan werk te willen maken van hemelwaterplannen. 58 waren in opmaak en eind 2018 waren 12 à 15 plannen af. Zo zal het nog heel lang duren. De minister zal dus onderzoeken hoe de in de waterbeleidsnota ontvouwde visie lokaal kan worden vertaald. Anders, zo vreest ze, zal men er niet komen aan dit tempo.

Het kabinet van minister Demir doet zijn uiterste best om te worden betrokken in het gesprek met Europa over het GLB, maar wellicht moet ze daar op politiek niveau eens een gesprek over hebben.

De *voorzitter* repliceert dat daarmee natuurlijk de vraag rijst op welk politiek niveau en met wie. Het staat de minister vrij om daarop te antwoorden.

Op de vraag van mevrouw Schauvliege over de personeelsbezetting bij de VMM antwoordt *Didier D'hont* dat het een realiteit is dat de VMM een aantal besparingsrondes heeft doorstaan, en nu opnieuw een besparingsronde moet doorstaan. Dat

betekent dat ze met minder vte's moet werken en dus ook keuzes moet maken en prioriteiten moet stellen. Het is niet aan hem om daar dieper op in te gaan. Hij kan alleen zeggen dat men binnen de VMM dan zijn prioriteiten gaat stellen in functie van het aantal mensen dat daar is.

Verder wijst hij er de heer Danen op dat innovatie een transversaal thema is. Dat is ook zo meegenomen in de waterbeleidsnota. Overal moet het basisprincipe zijn dat innovatie waar mogelijk telkens moet worden meegenomen. Dat hoeft niet alleen technologische innovatie te zijn. Dat kan ook gaan over de lokale werking die er is. Die kan ook innovatief zijn. Cocreatietrajecten kunnen nog meer of beter leiden tot innovatieve oplossingen en acties.

De heer Danen pleitte voor het maken van prognoses inzake grondwater. Didier D'hont wijst erop dat er in de huidige grondwaterstandindicator een prognose wordt gemaakt voor volgende maand, in functie van de vraag of het weer nat of droog zal zijn. Het is echter heel moeilijk om op langere termijn prognoses te maken voor het freatische vlak, omdat dat net zeer sterk afhankelijk is van de klimatologische omstandigheden. Het weer kan jammer genoeg slechts tien dagen ver, als het al zo ver is, worden voorspeld. Men heeft geprobeerd prognoses te maken die verder gaan dan een maand, maar dan kwam men eigenlijk overal uit.

Carina VAN CAUTER,
voorzitter

Johan DANEN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

BBT	beste beschikbare techniek
BREF	BBT-referentiedocumenten (Richtlijn Industriële Emissies)
BRV	Beleidsplan Ruimte Vlaanderen
CIW	Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid
GLB	gemeenschappelijk landbouwbeleid
LIFE	L'Instrument Financier pour l'Environnement (van de Europese Unie)
MAP	Mestactieplan of Mestactieprogramma
Minaraad	Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
pfas	poly- en perfluoralkylstoffen
RUP	ruimtelijk uitvoeringsplan
RWZI	rioolwaterzuiveringsinstallatie
SALV	Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
Voka	Vlaams netwerk van ondernemingen
VREG	Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt
vte	voltijdsequivalent / voltijdsequivalent